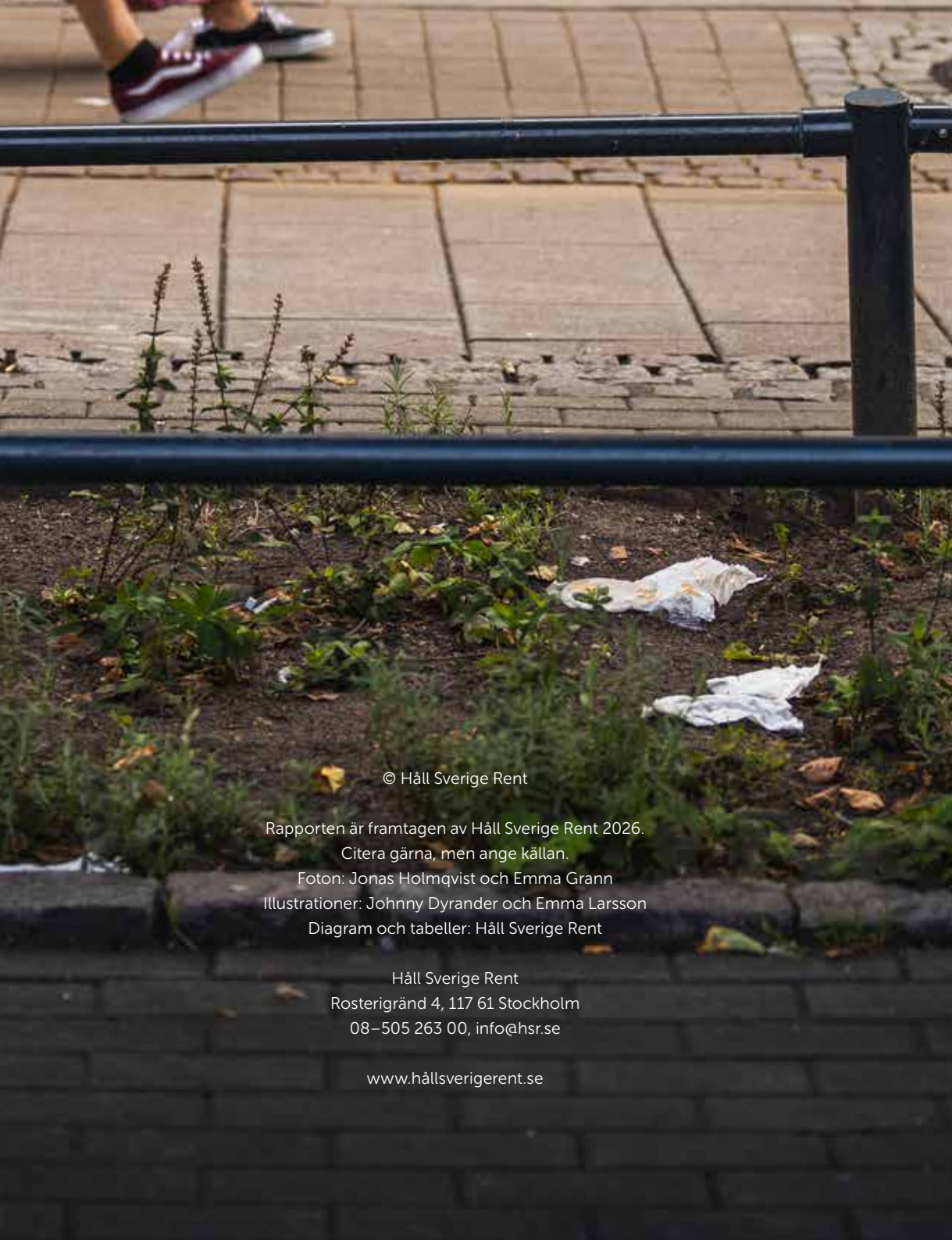

Håll Sverige Rent
presenterar den stora

SKRÄP RAPPORTEN 2026

Senaste nytt om nedskräpningen i Sverige

© Håll Sverige Rent

Rapporten är framtagen av Håll Sverige Rent 2026.

Citera gärna, men ange källan.

Foton: Jonas Holmqvist och Emma Grann

Illustrationer: Johnny Dyrander och Emma Larsson

Diagram och tabeller: Håll Sverige Rent

Håll Sverige Rent

Rosterigränd 4, 117 61 Stockholm

08-505 263 00, info@hsr.se

www.hallsverigerent.se

FÖRORD OCH SAMMANFATTNING..... 4–7

1. SKRÄP I OLIKA MILJÖER..... 8–27

Skräp i staden.....8

Resultat från nationella och kommunala skräpmätningar

Skräp i hav och vatten.....14

*Resultat från nationell övervakning av skräp på stränder
och havsbotten*

Skräp i naturen.....24

Resultat från skräpmätningar i naturområden och i fågelholkar

Mer om olika mätningar.....26

2. NIKOTINSKRÄP & LUSTGASTUBER.....28–36

Trender kring nikotinskräpet.....28

Fimpar, snus och vejps/e-cigarettor

Lustgastuber.....35

3. DET REGLERADE SKRÄPET.....37–49

Engångsplastdirektivet.....37

Det förbjudna skräpet.....38

Plastmuggar, sugrör och konfetti

Annat skräp som påverkas av lagändringar.....40

Korkar, plastpåsar, muggar & matlådor, påsklammor och pant

Producentansvar för våtservetter och ballonger.....48

4. LAGSTIFTNING, ANSVAR OCH KOSTNADER..... 50–61

Straffbestämmelser.....50

Producenternas ansvar.....52

PPWR.....56

EU:s policyramverk för olika bioplaster.....58

Kommunernas ansvar59

5. INTERNATIONELL UTBLICK.....62–63

*En uppdatering från Europa, Empowering Consumers for the
Green Transition-direktivet och det globala plastavtalet*

6. KÄLLOR.....64–67

FÖRORD

Sverige är ett land där vi värnar om miljö och natur. Vi har en stark allemansrätt som sträcker sig generationer tillbaka och för många – inte minst för mig själv – innebär somrarna bad och äventyr längs med våra svenska kuster.

Vi pantar våra flaskor och sorterar våra sopor. Men fastän vi gör så många rätt ligger det ändå mängder av skräp på våra gator, i våra parker och i våra hav.

Varje dag kastas hundratusentals fimpar på marken. Snusprillor och tuggummin spottas ut vid busshållplatser. Förpackningar, plastpåsar och andra engångsprodukter blåser runt i stadsmiljön. Det kan se harmlöst ut var för sig – men tillsammans bildar de ett stort och synligt miljöproblem.

Rapporten *Breaking the Plastic Wave* utgiven av The Pew Charitable Trusts och Systemiq visar att plastnedskräpningen riskerar att öka kraftigt om inga nya åtgärder vidtas. I dag hamnar ungefär 130 miljoner ton plast i miljön varje år runt om i världen. Utan ambitiösa globala insatser kan denna mängd mer än fördubblas till 280 miljoner ton år 2040, vilket motsvarar att nästan en sopbil med plastavfall dumpas varje sekund.

Samtidigt väntas andelen plastavfall som inte samlas in öka från 19 till 34 %, trots att kostnaderna för insamling och omhändertagande ökar med omkring 30 %.

Årets Skräppapport visar två saker samtidigt. Den första är hoppfull: nedskräpningen i svenska stadsmiljöer ser faktiskt ut att minska. Det betyder att de åtgärder som implementerats i Sverige de senaste åren fungerar och att vi måste fortsätta på den inslagna vägen, med oförminskad kraft. Lagstiftning, producentansvar, kommunala insatser, utbildning för barn och unga har lett till förändrade beteenden som gör faktisk skillnad.

Den andra insikten är mer obekvämt: vi har fortfarande långt kvar. Fimpar och snus fortsätter att dominera och nikotinprodukter står för 70 % av allt skräp som hamnar på marken. Våra skräpmätningar visar heller inga minskningar på exempelvis vanliga plastpåsar, engångsmuggar eller matlådor trots nationella mål om halverad nedskräpning 2030 jämfört med 2023. Omställningen till återanvändbara alternativ går för långsamt – och det är just här vi behöver sätta in stöten och växla upp insatserna.

Skräpet är inte bara en fråga om estetik. Skräp påverkar hur vi upplever våra gemensamma miljöer och hur trygga och trivsamma de känns. Men det stannar inte där. Plast bryts ner till mikroplast som sprids i naturen, i vattendrag och i havet. Djurliv påverkas, ekosystem rubbas och skräp som kastas i staden kan till slut hamna långt från den plats där det först släpptes.

Den goda nyheten är att utvecklingen går att påverka och att vi redan vet vad som krävs. När regler förändras, producenter tar ansvar och det blir enklare att göra rätt ser vi resultat. Vi vet vad som behöver göras. Det som krävs nu är att vi faktiskt gör det.

Arbetet behöver intensifieras på flera fronter samtidigt: gemensamma mål som följs upp, informationsinsatser mot allmänhet och ett nationellt ledarskap mot nedskräpning, med samordning mellan myndigheter – något som saknas idag. Vi vill också se ett skärpt producentansvar där alla vanligt nedskräpande förpackningar och produkter omfattas, utan undantag.

Samtidigt krävs en långsiktig satsning på barn och unga genom utbildning och beteendefrämjande insatser i skolan. En bra start är att alla barn deltar i årliga skräpplockardagar.

Det här kräver bred samverkan mellan politiker, kommuner, näringsliv och civilsamhälle.

I årets Skräppapport samlar vi kunskap om hur nedskräpningen ser ut i Sverige i dag och vilka trender vi ser framåt. Förhoppningen är att den ska inspirera till handling, leda till bättre beslut, fler konkreta lösningar och ett ännu starkare engagemang för att hålla Sverige rent.

*Josefin Carlring,
vd på Håll Sverige Rent*

Sammanfattning

Skräp – ett fortsatt stort problem enligt svenskarna

73 % av svenskarna tycker att nedskräpning är ett stort problem. Rastplatser och vägar upplevs som skräpigast, medan skräp i havet ses som viktigast att minska. Samtidigt är det bara en av tio som erkänner att de själva skräpat ner, främst yngre personer, män och snusare. De vanligaste orsakerna är slöhet, brist på papperskorgar eller att skräpet uppfattats som komposterbart.

Flera plastprodukter minskar i stadsmiljö

Tack vare de nationella skräpmätningarna vet vi för första gången någonsin om skräpet ökar eller minskar i Sverige. Glädjande nog ser vi att flera typer av skräp faktiskt har minskat i stadsmiljö mellan åren 2023 och 2025. Totalt har skräpet minskat med 30 % sen 2023!

Bland de skräpföremål som minskat mest finns flera plastprodukter. Tunna plastpåsar för frukt- och grönsaker har minskat med 73 %. Även plastkorkar har minskat kraftigt – med 62 % – efter att nya regler införts om att korkar ska sitta fast på flaskor. Plastsugrör och omslag till sugrör har minskat med 62 %, och påsklämmor har minskat med hela 81 % i stadsmiljö.

Färre fimpar – men nikotinskräpet dominerar fortfarande

Trots att rökningen minskar och antalet fimpar har gått ner i skräpmätningarna är nikotinprodukter fortfarande det vanligaste skräpet i svenska stadsmiljöer. Den nationella skräpmätningen från 2025 visar att fimpar utgör 46 % av allt skräp.

Det näst vanligaste skräpet är snus som står för 23 % av allt skräp. Tillsammans med andra nikotinrelaterade föremål – som snusdosor, cigarettpaket och vejps – utgör nikotinskräpet cirka 70 % av allt skräp som hittas i stadsmiljö.

För snus syns ingen signifikant skillnad i stadsmiljö mellan åren 2023 och 2025. På stränder längs Västerhavet och Östersjön syns en minskande trend för både fimpar och snus.

Över tusen skräp på vägen till jobbet

För att visa hur skräpig det kan vara i våra stadsmiljöer har vi översatt resultaten från den senaste nationella skräpmätningen till ett vardagsexempel. Tänk dig att du har en kilometer till jobbet och går längs en trottoar eller gångbana. På den sträckan skulle du passera över tusen skräpföremål – det mesta är plast.

Under promenaden skulle du bland annat gå förbi 467 fimpar, 232 snusprillor, 82 mjuka omslag från till exempel godis och snacks, 16 kapsyler eller lock och 10 matförpackningar.

Många skräpiga engångsmuggar och matlådor – trots ny lag

Förbrukningen av engångsmuggar och matlådor som innehåller plast har minskat något under 2024, efter att tidigare ha ökat mellan 2022 och 2023. Trots minskningen går utvecklingen för långsamt för att Sverige ska nå målet om en halvering till 2026. Få svenskar känner till "flergångslagen", och ännu färre väljer flergångsalternativ vid köp av takeaway. Tyvärr visade resultaten från de nationella skräpmätningarna 2023 och 2025 inga signifikanta minskningar av antal engångsmuggar och matlådor som blivit skräp.

Stränderna drunknar i skräp

Mätningar av strandskräp visar stora skillnader mellan olika havsområden i Sverige. Längs Västerhavet uppmättes 832 skräpföremål per 100 meter strand under 2025 (medianvärde). Det innebär ungefär sex skräpföremål för varje steg man tar längs stranden.

Det är en ökning med 55 % jämfört med 2024 och 41 gånger högre än EU:s tröskelvärde för god miljöstatus, som ligger på 20 skräp per 100 meter strand. 99 % av skräpet längs västkusten är plast och en stor del är kopplat till fiskeriverksamhet. Men här hittas också konsumtionsrelaterat skräp som plastförpackningar, korkar, bomullspinnar och ballonger.

Situationen ser bättre ut längs Östersjökusten. Under 2025 var medianvärdet 15 skräpföremål per 100 meter strand, vilket ligger under EU:s gränsvärde för god miljöstatus. Mängden fiskerelaterat skräp är betydligt mindre här, däremot hittas mer skräp som går att koppla till strandbesökare – fimpar, snus och plastförpackningar från chips och godis.

Snus – vanligaste skräpet i fjällen

I fjällmiljöer ser skräpet annorlunda ut än i städer. I mätningar längs vandringsleder i fjällen var snus det vanligaste skräpet, och utgjorde 25 % av det skräp som hittades under 2025. Här hittas också förpackningar från godis, snacks och mat. Det visar att nedskräpning inte bara är ett problem i städer utan även i naturområden där många människor vistas. Glädjande nog hittas i alla fall inte lika mycket toapapper nu som tidigare år!

På Västkusten kliver du över sex skräpföremål för varje steg du tar längs stranden

1. SKRÄP I OLIKA MILJÖER

Skräp i staden

I städer, där många människor vistas och bor, blir det ofta mycket skräp. Det kostar samhället hundratals miljoner kronor varje år att städa upp. Dessutom bidrar det till otrygghet, minskar trivseln samt drar till sig rättor.

Fimpar och snus är det vanligaste skräpet i stadsmiljö men den stora mängden snabbmatsrestauranger och caféer bidrar också till skräpmängden i form av takeaway-förpackningar och engångsmuggar. Skräpet kan även spridas vidare ut i vattendrag och naturområden där det skadar djur och natur.

I det här kapitlet, där vi alltså tittar närmare skräpet i stadsmiljö, utgår vi främst från de nationella skräpmätningar som Håll Sverige Rent har genomfört på uppdrag av Naturvårdsverket 2023 och 2025. Vid något tillfälle refereras det också till Håll Sverige Rents kommunmätningar. På sida 26 kan du läsa om vad som skiljer mätningarna och mätmetoderna åt. För båda mätningarna visar resultaten hur det ser ut "i en ögonblicksbild", alltså hur mycket skräp du kan förvänta dig att se om du besöker en svensk tätort under mätperioden.

Kommunernas städning pågår som vanligt under mätningarna, så resultaten visar hur mycket skräp som ligger på marken "inklusive" städning.

Skräpet har minskat

Hittills har två nationella mätningar genomförts, en 2023 och en 2025. I och med det så kan vi för första gången någonsin se om skräpet ökar eller minskar på nationell nivå.

Hur ser det ut då? På en övergripande nivå har nedskräpningen minskat från 4,86 till 3,39 skräpföremål per 10 kvadratmeter – en minskning med hela 30%! Tittar vi på några av de vanligaste skräpföremålen kan vi se att:

- Fimpar har minskat från 2,33 till 1,56 föremål per 10 kvadratmeter, motsvarande 33 %. För snus syns ingen signifikant skillnad.
- Plastkorkar, som sedan juli 2024 ska sitta fast på sina flaskor, har minskat med 62 %.
- Mycket tunna plastpåsar (för frukt och grönt) har minskat med 73 %. För vanliga plastpåsar syns ingen signifikant skillnad.
- Plastsugrör och omslag till sugrör har minskat med 62 %.
- Päsklämmor har minskat med 81 %.

Källa: Nationell mätning 2023 och 2025, Håll Sverige Rent och Statisticon på uppdrag av Naturvårdsverket

Minskningarna kan bland annat förklaras av nya regleringar som skatten på plastpåsar och krav på fastsittande korkar som vi skriver mer om i avsnittet Det reglerade skräpet på sida 37.

Där nämns även att Sverige har som mål att halvera nedskräpning av engångsplastförpackningar till år 2030 jämfört med 2023. Tyvärr ser vi att det är många typer av plastförpackningar, exempelvis mjuka omslag, där det inte syns några signifikanta minskningar i mätningen, vilket indikerar att det kan bli svårt att nå målen.

Svenskarnas beteenden och attityder till skräp

Tre av fyra svenskar (73 %) tycker att nedskräpning är ett stort eller till och med mycket stort problem. Det visar Håll Sverige Rents Skräpbarometer från 2025. En majoritet, två av tre, tycker att nedskräpning är en lika viktig eller viktigare fråga jämfört med andra samhällsfrågor.

Rastplatser och längs bilvägar är de miljöer som svenskarna tycker är skräpigast, hela sju av tio tycker detta. Samtidigt är det viktigast att minska skräpet i havet, vilket 64 % anser. Jämfört med tidigare år har även andelen som pekar ut sjöar, vattendrag, fjäll och andra grönområden som prioriterade miljöer för minskad nedskräpning ökat.

Bara en av tio erkänner att de skräpat ner under det senaste året. Det är främst yngre personer (18–34 år), män samt snusare som i högre utsträckning erkänner att de skräpat ner. De vanligaste orsakerna som anges är slöhet, brist på papperskorgar eller att man uppfattade skräpet som komposterbart.

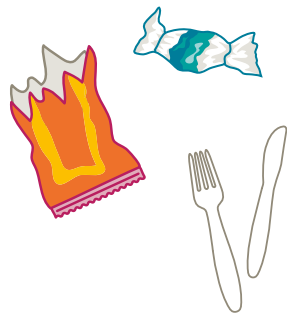
Källa: Skräpbarometern 2025, Håll Sverige Rent och Novus

Vilka skräpföremål är vanligast i stadsmiljö?

Resultaten från den nationella mätningen visar att det trots en stor minskning är fimpar som fortsatt är det överlägset vanligaste skräpet. Fimparna utgör nästan hälften av allt skräp. Som tvåa kommer ett annat nikotinskräp, nämligen snus. Tillsammans med andra skräpföremål som snusdosor, cigarettpaket och vejps utgör det nikotinrelaterade skräpet 70 % av allt skräp.

Topp tre skräpföremål i den nationella mätningen 2025

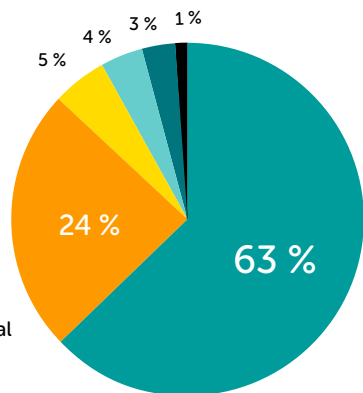
- Fimpar 46 %
- Snusprillor 23 %
- Mjuka omslag (exempelvis till godis, snacks, wraps och burgare) 8 %

Fördelning av skräpet

Nästan allt skräp, 93 %, är engångsprodukter – alltså sådant som bara används en enda gång innan det slängts. Mycket av skräpet innehåller plast, även sådant som vid en första anblick kan se ut att vara av ett annat material. Pappmuggar och takeaway-lådor av papp innehåller ofta en tunn plastfilm för att vätskan inte ska läcka ut, och även fimpar och snus innehåller en slags plast.

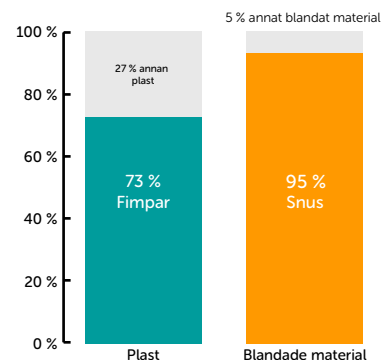
För de 16 större tätorter som deltog i våra kommunmätningar 2025 visar resultaten att det i genomsnitt fanns nästan 40 000 skräpföremål som innehöll plast per stadskärna under en dag. Den nationella mätningen 2025 visar att skräpet som innehåller plast utgör 63 % av allt skräp.

Av dessa 63 % utgörs 73 % av fimpar. Kategorin "Blandade material", som står för 24 % av allt skräp, domineras av snuset som utgör hela 95 % av den kategorin.

Källa: Nationell mätning 2025, Håll Sverige Rent och Statisticon på uppdrag av Naturvårdsverket

Andel fimpar och snus i sin kategori

Skräp från on the go

Om vi bortser från vilket material skräpet består av och i stället tittar närmare på skräpet som kommer från mat och dryck, och som intas "on the go", så ser vi att den typen av skräp utgör 16 % av allt skräp. Då är inte matrester medräknat, trots att dessa också ställer till problem i stadsmiljö då det drar till sig råttor.

Det vanligaste skräpet av allt on the go-skräp är mjuka omslag, oftast från förpackningar från godis, glass och snacks. Sådant skräp utgör hälften av on the go-skräpet. På andra plats kommer kategorin "Dryckesflaska/dryckesförpackning" på 16 %. Här ingår även trasigt glas eftersom det oftast kommer från trasiga flaskor. Kapsyler och lock av metall står för 10 % och matförpackningar – till exempel för takeaway – utgör 6 % av on the go-skräpet. Det är glädjande att se att det inte är så mycket skräpiga korkar nu när de sitter fast på sin flaska.

Vätserverter är inte medräknat här då det är svårt att veta om de använts vid exempelvis en picknick eller ett blöjbyte.

Kategori	Andel
• Mjuka omslag*	50 %
• Dryckesflaska/dryckesförpackning**	16 %
• Kapsyler och lock	10 %
• Takeaway-förpackningar och liknande	6 %
• Glasspinnar och klubbpinnar	5 %
• Sugrör och omslag till sugrör	4 %
• Pantburkar	2 %
• Bestick, ätpinnar och omrörare	2 %
• Engångsmuggar (inklusive lösa lock)	2 %
• Lösa korkar	1 %
• Påsklämror	<1 %

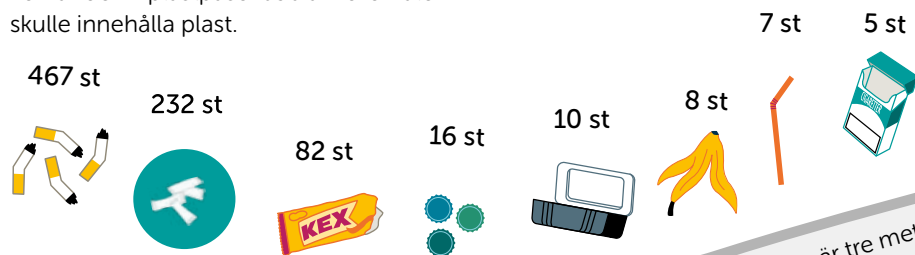
* Ofta från godis, snacks och glass, men även från exempelvis wraps och hamburgare
 ** Inklusive glasförpackning och trasigt glas som oftast kommer från trasiga flaskor

Fiktivt exempel – så många skräp passerar du på väg till jobbet

I mätningarna visas resultatet som antal skräpföremål per 10 kvadratmeter. Det fanns i genomsnitt 3,39 skräpföremål per 10 kvadratmeter 2025. Men vad innebär det egentligen?

Tänk dig att du har en kilometer till jobbet och att du går den sträckan längs med en trottoar eller gångbana som är cirka tre meter bred*. Längs den sträckan skulle du baserat på resultatet från den nationella mätningen passera över tusen skräpföremål, alltså ett skräpföremål för varje meter du går.

På din promenad skulle du bland annat passera 467 fimpar, 232 snusprillor, 82 mjuka omslag från exempelvis godis, snacks, wraps och liknande, 16 kapsyler/lock, 10 matförpackningar så som takeaway-förpackningar, 8 matrester, 7 sugrör eller omslag till sugrör, 5 cigarettpaket, 4 bestick/omrörare eller liknande, 4 pantburkar, 4 snusdosor, 4 våtservetter, 3 engångsmuggar/lock till engångsmuggar, 2 ballonger, 2 lösa korkar och 1 plastpåse. 636 av föremålen skulle innehålla plast.

Allt ätbart, såsom frukt-, nöt- och matrester, lockar till sig råttor. De behöver så lite som 30 gram om dagen för att tillgodose sitt matbehov.

**Den genomsnittliga bredden på trottoarerna i mätningarna är 3,33 meter.*

Tuggummin särredovisas

Tuggummin särredovisas i mätningarna och är inte med i de siffror som redovisas här. Tuggummin är ett mycket vanligt skräp, men det skiljer sig från andra typer av skräp eftersom det är svårt och dyrt att plocka upp och ligger kvar under lång tid. Den stora majoriteten tuggummin slängdes sannolikt inte under mätperioden. Skulle tuggummina städas undan i samma takt som övrigt skräp skulle de vara betydligt färre. Det kan också vara svårt att avgöra om det bara är en fläck efter ett borttaget tuggummi eller om det faktiskt är ett tuggummi. Siffrorna för antal tuggummin kan därför lätt överskattas.

Goda exempel från kommuners arbete mot nedskräpning

I Gävle har arbetet mot nedskräpning blivit en etablerad del av kommunens löpande verksamhet. Bland annat utförs kontinuerlig städning och insatser i och längs vattendrag. Kommunen samarbetar med den lokala dykklubben Gävlegrodorna, som genomför skräpdyk vid badplatser och i Gävleån. De senaste åren har de plockat upp allt från skräpiga elsparkcyklar till mobiltelefoner och fiskespön.

Som en del av arbetet med att minska skräprelaterade kostnader har kommunen tagit bort vissa papperskorgar vid badplatser, och besökare uppmanas i stället att ta med sig skräpet hem. Enligt kommunens utvärdering har detta lett till minskad nedskräpning jämfört med när papperskorgarna fanns på plats.

Halmstads kommun har genomfört riktade insatser mot nedskräpning kopplade till besöksnäringen. Bland annat används större källsorteringskärl vid konserter och på populära badstränder för att minska nedskräpning och göra det lättare för besökare att sortera sitt avfall korrekt.

Kommunen har även arbetat förvaltningsövergripande med att ta fram en plan för att minska nedskräpningen av fimpar och andra tobaksprodukter. Inom ramen för detta arbete har soptunnor i centrum folierats med budskap som uppmuntrar korrekt avfallshantering. Ett särskilt fokus har lagts på att optimera avfallskärlens placering, typ och utformning, i syfte att få mer skräp att hamna rätt samt minska risken för överfulla kärl och att avfall sprids av fåglar.

... Då skulle du gå förbi tusen skräp innan du är framme. Det mesta är plast.

Skräp i hav och vatten

Marin nedskräpning är ett globalt problem som inte känner några nationsgränser. Forskare uppskattar att det finns mellan 75 och 199 miljoner ton plast i haven, och att mer än 11 miljoner ton tillkommer varje år. Problemet växer snabbt. På bara sextio år har den globala plastproduktionen ökat lavinartat, något som tydligt märks i våra hav där enorma mängder plast samlas.

Plast är särskilt problematisk för sjöfåglar och marina djur, eftersom de ofta förväxlar plast med föda. När deras magar fylls med plast i stället för riktig mat kan de svälta ihjäl. Fiskerelaterat skräp är dessutom extra farligt, eftersom det är utformat för att fånga byten och därför lätt kan trassla in och skada djur. Därtill innehåller plast ofta farliga kemikalier som kan orsaka långsiktiga skador. I dag påträffas plast i stort sett överallt i den marina miljön.

En rapport från WWF visar att över 2 000 marina arter har kommit i kontakt med plastföreningar i sin naturliga miljö. Effekter har studerats för 297 arter, och cirka 90 % av dessa bedömdes vara negativt påverkade. Dessutom har 738 arter observerats växa och skapa egna samhällen på plastskräp, vilket bidrar till spridning till nya områden. Skräp utgör därmed ett allvarligt hot mot den biologiska mångfalden.

Plast som hamnar i naturen eller i havet bryts inte ner inom överskådlig tid.

I stället fragmenteras den till allt mindre bitar, så kallad mikroplast. Mikroplast har påträffats i många vattenlevande arter och förs vidare uppåt i näringskedjan från en art till en annan.

Det uppskattas att cirka 80 % av skräpet i haven kommer från land på en global nivå, och det är mycket svårt att städa bort det som redan hamnat där. Därför behöver vi förhindra läckage vid källan, det vill säga hindra avfall från att bli skräp. Och såklart förebygga avfallet!

Källor: United Nations Environment Programme (2021), Tekman et al. (2022) samt Ocean Conservancy and McKinsey Center for Business and Environment (2015)

Stränder i Sverige

Håll Sverige Rent genomför på uppdrag av Havs- och vattenmyndigheten nationell övervakning av strandskräp för att följa hur nedskräpning påverkar havsmiljön. Under 2025 har mätningar gjorts på 17 stränder längs kusten enligt EU:s metodik. Läs mer om mätmetoden på sida 27.

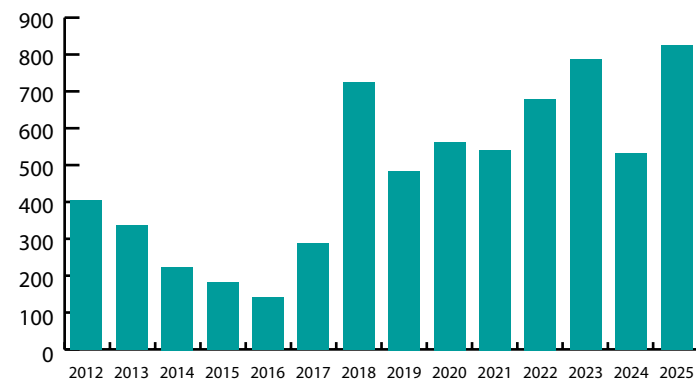
- Naturnära stränder
- Stadsnära stränder

Västerhavet

För Västerhavet visar genomsnittet (median) för 2025 på 832 skräp per 100 meter strand. Det innebär ungefär sex skräpföremål för varje steg man tar längs stranden. Det är en ökning med 55 % jämfört med 2024. Den långsiktiga trenden mellan 2012 till 2025 visar på en signifikant ökning av antalet skräp med 33 skräp per 100 meter och år. EU:s tröskelvärde för god miljöstatus är 20 skräp per 100 meter kustlinje baserad på medianen. Antalet skräp för Västerhavet är alltså 41 gånger högre än tröskelvärdet.

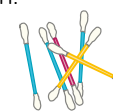
Det kan finnas flera orsaker till att skräpet på stränderna ökar på svenska västkusten trots att länder kring Nordostatlanten har ett åtgärdsprogram (OSPAR RAP) för att minska marint skräp. Stormar, deras styrka och strömmar som för skräp mot land och sköljer upp det på stränderna är troligen viktiga faktorer. Här finns naturliga variationer, men ökningen av extremväder kopplas också ofta till klimatförändringar.

Västerhavet, medianantal skräp per 100 meter och år, 2012–2025. Källa: Nationell övervakning av marint skräp 2012–2025, Håll Sverige Rent på uppdrag av Havs- och vattenmyndigheten

Resultat från åtgärder kan dessutom fördröjas eftersom skräp ackumuleras på havsbotten. Håll Sverige Rent har även fått uppgifter från privatpersoner som upplever färre stora skräp men fler småskräp och fragment på stränderna. Det kan också kopplas till ackumulation på havsbotten och ge högre medianvärden eftersom måttet är antal skräp per 100 meter strand.

En undersökning från 2022 (Strand et al., 2023) visade att cirka 80 % av det konsumentrelaterade skräpet kommer från andra länder. Det talar för att internationella samarbeten behövs för att nå en lösning. Håll Sverige Rent bidrar till detta genom internationella projekt och nätverk, så som Nordic Coastal Clean-up Network och Interreg-projektet Re:Fish. Vi ingår också i arbetsgrupper inom regionala konventioner (HELCOM, OSPAR) och EU-samarbeten på uppdrag av Havs- och vattenmyndigheten.

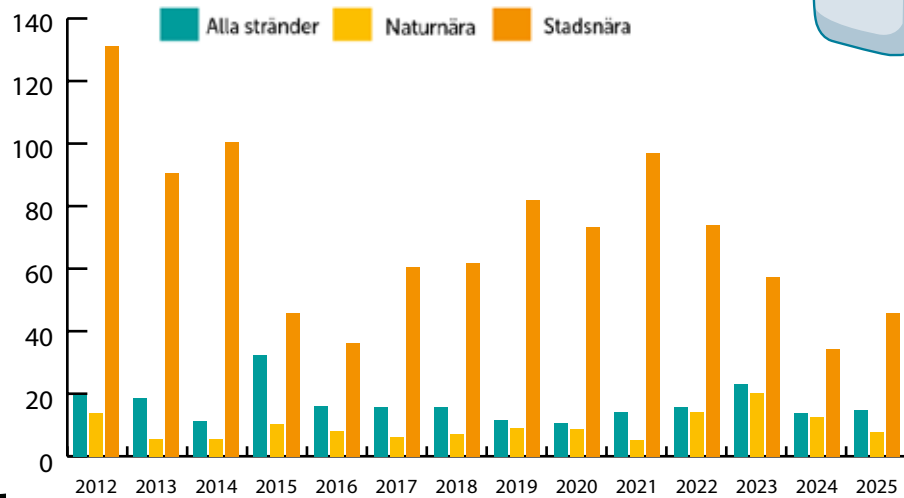

Östersjön

Den samlade bilden från övervakningen av skräp längs Östersjöns kustlinje visar att medianantalet skräp är 15 skräp per 100 meter strand under 2025. Det ger en positiv bild av situationen eftersom det är lägre än EU:s tröskelvärde. Resultatet visar dock en liten uppgång i medianen för stadsnära stränder, efter flera år av minskat antal skräp. För naturnära stränder har medianantalet skräp sjunkit något jämfört med förra året.

Den långsiktiga tidstrenden för alla Östersjöstränder mellan åren 2012–2025 indikerar ett oförändrat tillstånd.

Källa: Nationell övervakning av marint skräp 2012–2025, Håll Sverige Rent på uppdrag av Havs- och vattenmyndigheten

Östersjön, medianantal skräp per 100 meter och år, 2012–2025

Säsongsvariationer

Säsongsvariationen av skräp på naturnära stränder brukar visa på ett högre antal skräp på våren, färre skräp på sommaren och något högre antal på hösten – men inte så mycket som på våren. På stadsnära stränder brukar det vara mer skräp på sommaren än övriga säsonger eftersom det är många besökare på stränderna under den här perioden. För Västerhavet 2025 var antalet skräp per 100 meter i princip lika högt på hösten som på våren. Både vindar och strömmar har betydelse för hur mycket skräp som sköljs upp på stränderna och vådrets makter kan ha spelat in här.

Liksom i andra miljöer består den största delen av strandskräpet av plast. År 2025 utgjorde plast hela 99 % av det totala skräpet på stränderna längs Västerhavet, medan motsvarande andel på Östersjöns stränder var 65 %. Den lägre siffran för Östersjön förklaras av att mängden papper och kartong har ökat under de senaste åren.

Skräpet registreras både efter material och typ, och de vanligaste typerna visas i topplistorna till höger.

På stränderna i Västerhavet stod plastsnören från så kallade dolly ropes för hela 63 % av det totala antalet skräp, medan plastfragment (ej cellplast) i storleksintervallet 2,5–50 centimeter utgjorde 27 %. Eftersom den totala mängden skräp är så stor innebär det att även andra skräptyper förekommer i höga antal, exempelvis plastförpackningar från chips och godis, som endast utgjorde 1,6 % av allt skräp men ändå omfattade 2 790 insamlade föremål.

På stränder längs Östersjön är fimpar och snus vanligt förekommande skräp, särskilt på stadsnära stränder med många besökare. Även plastförpackningar från chips och godis, glasspinnar, organiskt matavfall samt mat- och dryckesförpackningar av kartong är i huvudsak kopplade till strandbesökarnas aktiviteter. Att flera av dessa skräptyper består av papper och kartong tyder på att dessa material i många fall används som ersättning för plast.

Topp tio skräp Västerhavet

1. Plastsnören och trådar från "dolly ropes"
2. Fragment av plast (inte cellplast) 2,5–50 cm
3. Plastsnören/trådar (<1 cm i diameter) oidentifierade
4. Plastförpackningar för chips/godis
5. Plastkapsyler/lock oidentifierade
6. Plasthöljen från hummertinor i metall
7. Plastkapsyler/lock för drycker
8. Bomullspinnar av plast
9. Plastringar från kapsyler/lock
10. Ballonger av gummi (plast)

Topp tio skräp Östersjön

1. Fragment av plast (inte cellplast) 2,5–50 cm
2. Cigarettfimpar med filter (plast)
3. Portionssnus (plast)
4. Plastförpackningar för chips/godis
5. Pappersfragment
6. Andra pappersföremål
7. Glasspinnar i trä, träbestick, åtpinnar, tandpetare
8. Organiskt matavfall
9. Matlådor, matförpackningar, dryckesbehållare i kartong
10. Maskerings-/silver-/packtejp av plast

Källa: Nationell övervakning av skräp på stränder 2025, Håll Sverige Rent på uppdrag av Havs- och vattenmyndigheten

Åtgärdsguide mot marin nedskräpning

Kommuner som vill arbeta mot marin nedskräpning kan med fördel använda Håll Sverige Rents metod för att identifiera källor till marint skräp med tillhörande åtgärdsguide som finns tillgänglig på www.hsr.se.

Dolly ropes

På stränderna längs Västerhavet hittas stora mängder skräp från fiskerieringen. Plastbaserade fiskeredskap stod 2025 för 63 % av plastskräpet, varav 99 % utgjordes av så kallade dolly ropes, som används för att skydda trålar och ofta återfinns som blå eller orange plasttrådar på stränderna. Edsvik, en av de åtta referensstränderna, är särskilt utsatt för nedskräpning på grund av ström- och vindförhållanden. Detta gäller särskilt dolly ropes, som förekommer i mycket stora mängder. Under 2025 uppgick genomsnittet till 4 535 per 100 meter strand, en ökning med 12 % jämfört med 2024.

Dolly ropes nämns inte i EU:s engångsplastdirektiv och omfattas därför inte av producentansvaret för plastinnehållande fiskeredskap. Flera länder, däribland Sverige, driver frågan internationellt för att få till stånd en reglering eller ett förbud.

I Östersjön bedrivs mindre kommersiellt fiske än i Västerhavet, och mängden fiskerelaterat skräp på ostkusten är därför lägre. Dolly ropes hittas sällan och totalt registrerades sex under 2025.

Dolly ropes. Foto: Ren Natur, Danmark

Nationell övervakning av skräp på havsbotten

Skräp i haven övervakas även som skräp på havsbotten. Sveriges Lantbruksuniversitet ansvarar för övervakningen på uppdrag av Havs- och vattenmyndigheten. Läs mer om mätmetoden på sida 27. I rapporten för 2025 redovisas resultaten för olika havsområden som procentandel provtagningsstationer utan skräp, andel stationer på vilka olika typer av skräpkategorier har påträffats, procentandel av material samt vikt och antal skräp per kvadratkilometer. Några övergripande slutsatser görs inte i rapporten.

Ett försök att ändå sammanfatta resultaten visar att bottnar i Skagerrak (både utsjö och kust) hade färre stationer utan skräp och fler skräp (antal per kvadratkilometer) än Kattegatt. Något som också ses vad gäller skräp på stränder i samma områden. I både Skagerrak och Kattegatt var monofilament*, både enstaka trådar och trassel, de skräptyper som procentuellt påträffades på flest stationer. I Skagerrak var plastfilm den tredje vanligaste skräpfraktionen, medan plastpåsar och glasflaskor var lika vanliga och delade tredjeplatsen i Kattegatt.

**Monofilament är en tunn, stark syntetisk fiber gjord av en enda sammanhängande tråd, ofta av nylon eller liknande polymer.*

För Östersjön är det svårare att dra några generella slutsatser. Norr om Gotland samt i Bornholms havet och Hanöbukten förekom skräp på alla stationer och det genomsnittliga antalet plastskräp per kvadratmeter var högre i det norra området jämfört med Bornholms havet och Hanöbukten. Väster om Gotland var det procentuellt fler stationer med skräp jämfört med öster om Gotland. Sammantaget visar resultaten från stationerna i Östersjön att de skräptyper som procentuellt förekom på flest stationer var (utan inbördes ordning): plastfilm, plastpåsar, kläder och trasor, metallburkar (dryck) samt övrigt metallskräp.

Plast är det dominerande materialet (beräknat på antal per kvadratkilometer) i nästan alla havsområden som undersöktes. Naturmaterial i form av koks och slagg hittas mycket av i vissa områden och är något som är specifikt för Östersjön. Det råder dock delade meningar bland experter om dessa naturmaterial ska räknas som skräp eller inte.

Det går förstås inte att göra en direkt jämförelse mellan skräp på havsbotten och på stränderna, men plast dominerar tydligt i nästan alla miljöer där skräp hittas, både på land och i havet. Intressant nog kan plasten både flyta på ytan initialt och senare suga upp vatten samt få påväxt som gör att den blir tyngre och sjunker till botten. Monofilament som hittas på havsbotten i Skagerrak antas till stor del komma från de så kallade dolly ropes som senare spolas upp på stränderna.

Plastfilm och plastpåsar förekommer också, medan de mindre plastfragmenten, som är vanliga på stränder, saknas i bottenundersökningarna eftersom metoden enbart fångar större skräp.

Källa: Årlig verksamhetsrapport för 2025. Övervakning av skräp på havsbotten. Katja Norén, Havsfiskelaboratoriet, Sveriges Lantbruksuniversitet

Skräpdyk

Skräpdykskampen är en nationell insats där Håll Sverige Rent och Svenska Sportdykarförbundet uppmuntrar dykare att dokumentera och rapportera skräp på havs- och sjöbotten. Dykningarna ger en bild av vilken sorts skräp som slängs i vattnet från land eller från båtar, men resultaten är inte representativa för havs- och sjöbotten som helhet. Under 2025 deltog 45 dykare från sju klubbar i 19 skräpdyk, och nästan 3 ton skräp togs upp från cirka 10 000 kvadratmeter botten. Metall (36 %) och plast (28 %) dominerade fynden, bland annat läsk- och ölburkar samt fiskeredskap. Även däck, engångsmuggar, cyklar, elektronik, golfbollar och soptunnor bärgades.

Topp fem skräpmaterial

• Metall	36 %
• Plast	28 %
• Annat	25 %
• Glas/keramik	7 %
• Papper/kartong	4 %

Källa: Håll Sverige Rents skräpdyksapp, 2025

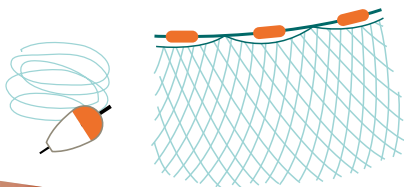

Stränder i Norden

Håll Sverige Rent är medlemmar i ett nordiskt nätverk för sju organisationer som delar samma vision om rena hav och en hållbar framtid. Utöver Håll Sverige Rent ingår CSR Grönland, Håll Danmark Rent, Håll Norge Rent, World Wide Friends (Island), Håll Skärgården Ren (Finland och Åland) och Rädda Färöarna i nätverket. Under perioden 2021–2025 har nätverket engagerat mer än 150 000 volontärer i strandstädning och rensat bort över 500 ton skräp från nordiska stränder.

Utöver strandstädning utför nätverket analyser av övervakning av skräp på stränder ur ett nordiskt perspektiv. Under 2025 analyserades totalt 11 210 skräpföremål från 18 stränder i sex länder. Det vanligaste skräpet är fragment av olika storlekar där ursprunget är okänt. Fiskerelaterat skräp utgör cirka 12 % av det totala antalet skräp, och dolly ropes dominerar det fiskerelaterade skräpet på Island och Färöarna. Även konsumtionsrelaterat skräp förekom på topplistan.

Källa: Nordic Coastal Clean-up Network (2025)

Fiskeredskap

Övergivna, förlorade eller dumpade fiskeredskap, så kallade spöknät, utgör en allvarlig fara för fåglar, däggdjur och fiskar som riskerar att fastna och sen svälta eller drunkna. Eftersom redskapen ofta är tillverkade av plast bidrar de dessutom till den ökande mängden plast i haven.

Det saknas heltäckande data om hur många fiskenät som förloras, men en studie från IVL Svenska Miljöinstitutet (2022) uppskattar att mellan 520 och 1 040 ton fiskeredskap, inklusive nät, trålar och fiskfällor, går förlorade varje år i Norden. Andra studier visar att enbart i Östersjön försvinner mellan 5 000 och 10 000 fiskenät årligen, medan uppskattningar för Sverige anger förluster på cirka 154 till 340 ton fiskeredskap per år.

I den nationella övervakningen av strandskräp under 2025 registrerades nästan 110 000 föremål som fiskerelaterade för Västerhavet. Det motsvarar 63 % av det totala antalet påträffade skräpföremål. Den största delen utgörs av dolly ropes. I genomsnitt uppmättes 4 573 föremål relaterade till fiske per 100 meter kustlinje, vilket innebär en minskning med 5 % jämfört med 2021. Längs Östersjökusten är mängden fiskerelaterat skräp avsevärt mindre, 3 %. I genomsnitt registrerades 1,3 fiskerelaterade skräpföremål per 100 meter strand under 2025.

Engångsplastdirektivet och fiskeredskap

2019 beslutade EU om ett direktiv som ska minska plasten i havet och på land, och vara ett steg mot en mer cirkulär ekonomi. Direktivet kallas "Engångsplastdirektivet" och trädde i kraft inom EU 3 juli 2021. Direktivet fokuserar på de produkter som i störst omfattning hittats som skräp på stränder i Europa – engångsplastprodukter och fiskeredskap av plast. Läs mer om Engångsplastdirektivet på sida 37.

För fiskeredskap innebär direktivet att producenter inom yrkesfiske, vattenbruk och fritidsfiske har ett utökat ansvar för insamling, behandling och rapportering av avfall. Medlemsländerna ska dessutom fastställa nationella insamlingsmål. För Sveriges del är målet att senast år 2027 samla in minst 20 %, räknat i vikt, av den mängd fiskeredskap som sätts på marknaden under samma kalenderår.

Producentorganisationen Fiskekretsen, som företräder den svenska fiskerinäringen, har etablerat en samlingsorganisation för uttjänta redskap. Kommunerna tillhandahåller särskilda kärl vid vissa återvinningsstationer och får ersättning av Fiskekretsen för detta. Organisationen ansvarar dessutom för upphämtning och hantering av insamlat material.

Under 2025 har 56 ton uttjänta fiskeredskap från fritidsfisket samlats in vid 139 återvinningscentraler runt om i landet. Dessutom tillkom det 5 ton uttjänta redskap från yrkesfisket. Uppgifter om hur stor mängd fiskeredskap innehållande plast som har satts på svenska marknaden under 2025 finns ännu inte tillgängligt.

Källa: Fiskekretsen (2026)

Re:Fish

Håll Sverige Rent har under perioden 2023–2026 varit projektledare för EU-projektet Re:Fish, i samarbete med Håll Skärgården Ren, Finska Miljöbyrån (Finland) och Tartu universitet (Estland). Projektets huvudsakliga syfte har varit att rensa havsbotten från förlorade fiskeredskap för att förbättra havsmiljön i centrala Östersjön. Genom samordnade draggnings- och dykinsatser rensades totalt 228 kvadratkilometer kustvatten, vilket resulterade i att 8 763 meter nät och 2 044 kilo förlorade fiskeredskap togs upp.

Projektet har även omfattat förebyggande arbete och uppföljning av hur EU:s engångsplastdirektiv har implementerats i de deltagande länderna när det gäller fiskeredskap av plast.

Källa: Re:Fish (2026)

Däggdjur och skador av skräp

Människans påverkan på haven är välkänd, och ett av de tydligaste problemen är det skräp som hamnar i vattnet och på våra stränder. Sälar är särskilt utsatta eftersom de lever både i havet och på land – de riskerar att fastna i fiskeredskap eller få i sig plast oavsett var de befinner sig.

På uppdrag av Havs- och vattenmyndigheten övervakar Naturhistoriska riksmuseet (NRM) och Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA) hälsan hos Sveriges marina däggdjur. En del av detta arbete handlar om att följa hur marint skräp påverkar sälarna längs Sveriges kust.

I en sammanställning på över 3800 sälar* som obducerats mellan 2007 och 2024 av NRM och SVA undersöktes hur vanligt det är att sälar skadas av marint skräp i en storlek som kan ses med blotta ögat. Totalt hittades skräp i eller på 19 sälar – en liten andel, men fallen har ökat under senare år. Tre av fallen var direkt dödliga. Skräpet bestod främst av plast eller fiskeredskap, och det var vanligare att sälarna hade svalt skräp än att de hade traslat in sig.

Forskarna betonar att resultaten sannolikt underskattar problemet. Många djur som dör till havs hittas aldrig, och lindriga skador kan döljas av pälsen. Trots att Östersjön innehåller mindre skräp än världshaven i genomsnitt liknar resultaten dem från andra områden.

En annan havslevande djurgrupp som är sårbar för marint skräp är havssköldpaddor. Dessa marina reptiler misstar ofta plastskräp för mat vilket kan orsaka skador samt försämra näringsupptag och simförmåga. Havssköldpaddor är ovanliga gäster i svenska vatten men ses allt oftare. Sedan 2022 har sex döda havssköldpaddor av arten oäkta karetsköldpadda hittats strandade längs västkusten. Hos två av de tre sköldpaddor som undersökts av SVA hittades plastrester i mag- och tarmkanalen.

Observationerna understryker vikten av långsiktig övervakning för att kunna upptäcka miljöhot i tid. Bättre avfallshantering och mer miljövänliga fiskeredskap är möjliga åtgärder som skulle förbättra havsmiljön och skydda marina djur.

**Gråsäl, knobbsäl och vikare. De flesta djuren hade skjutits inom licensjakt, men en femtedel hade oavsiktligt fastnat i fiskeredskap (bifångst) och en mindre del hade strandat.*

Texten är skriven av Elina Thorsson, Statens veterinärmedicinska anstalt.

Källa: Prestes et al. (2025).

Foto: SVA

Rinnande vatten

Uppsala kommun har infört en kreativ metod för att minska skräpet i Fyrisån genom en så kallad bubbelvägg. Med hjälp av en kompressor och en perforerad slang skapas en barriär av luftbubblor som reser sig från botten genom vattnet. Bubbelväggen fungerar som en skräpfälla samtidigt som fiskar och andra djur kan passera obehindrat. Slangen placeras diagonalt över ån och använder den naturliga vattenströmmen för att styra skräpet mot en uppsamlingsfälla vid åkanten. Bubblorna hjälper till att lyfta och fånga in skräpet, som sedan leds till fällan och töms regelbundet av kommunens personal.

År 2025 började kommunen även räkna det insamlade skräpet med Håll Sverige Rents skräpprotokoll för rinnande vatten. Resultatet visade att 93 % av skräpet var plast. Fimpar var vanligast och stod för 30 % av skräpet. Därefter kom godis-, snacks- och glasspapper, som utgjorde 19 % av skräpet. Tredje vanligast var frigolit/cellplast med 12 %.

Plastskräp som blir kvar i vattnet bryts över tid ner till mikroplast. Fyrisån rinner genom centrala Uppsala och mynnar ut i Ekoln, en vik av sjön Mälaren.

Källa: Mätningar i Rinnande vatten 2025, Håll Sverige Rent och Uppsala kommun

Badplatser

Sedan några år tillbaka erbjuder Håll Sverige Rent kommuner en metod för skräpmätningar på badplatser. Mätningarna görs längs strandkanten på en yta om cirka 2 000 kvadratmeter, fördelat på 100 meter längs vattenlinjen och 20 meter upp på stranden. Hur ofta mätningarna görs beror på städfrekvensen.

Under 2025 genomfördes fyra badplatsmätningar. Precis som i stadsmiljö bestod det mesta av skräpet, 60 %, av plast. Andelen fimpar och snus var dock lägre än i stadsmiljö: fimpar utgjorde 21 % och snus 9 %. Tre av fyra snusprillor var vitt snus.

Andelen så kallat "on the go-skräp", alltså förpackningar från mat och dryck, var större än i stadsmiljö och utgjorde 42 % av allt skräp på badplatserna. Nästan en tredjedel av detta var förpackningar från godis, snacks och glass. Av de sugrör och sugrörsförpackningar som hittades var hälften av papper och hälften av plast, trots att plastugrör förbjöds 2022.

Topp fem skräp i kategorin on the go

• Godis-, snacks- och glassförpack.	29 %
• Matförpackningar	10 %
• Sugrör och omslag till sugrör	10 %
• Engångsmuggar	10 %
• Servetter	8 %

Källa: Mätningar på badplatser 2025, Håll Sverige Rent

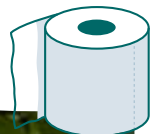
Skräp i naturen

Att vara ute i naturen är populärt bland många och enligt Friluftsbarmetern ägnar sig nio av tio svenskar åt friluftsliv i någon form. 84 % säger sig också ha bra koll på allemansrätten.

Källa: Friluftsbarmetern 2025, Svenskt Friluftsliv och Novus

Men ju fler människor som vistas på en plats, desto skräpigare blir det. Håll Sverige Rent har mätt nedskräpningen i naturområden tillsammans med olika aktörer runt om i landet sedan 2017. Människors nedskräpningsbeteende följer tyvärr ofta med även i skyddade naturområden såsom naturreservat och nationalparker. Spår av beteendet märks tydligt längs med vandringsleder och på rastplatser. Det är problematiskt bland annat eftersom naturen inte städas på samma systematiska sätt som i städer och andra urbana miljöer.

Under de senaste åren har regeringen avsatt färre resurser för underhåll av naturområden. Detta har också påverkat möjligheten att mäta nedskräpning, eftersom flera av de aktörer som vanligtvis genomför dessa mätningar inte har haft resurser att göra det under det senaste året. Men de årliga fjällmätningarna har i alla fall utförts, mer om det kommer här intill.

Fjällen

Svenska Turistföreningen (STF) har i samarbete med Håll Sverige Rent årligen mätt skräp på vandringsleder vid Storulvån sedan 2017 och Kebnekaise, Grövelsjön, Helags och Sylarna sedan 2020. Resultaten från de här mätningarna brukar skilja sig från hur det ser ut i stadsmiljö där fimpar är det vanligaste skräpet. I mätningarna i fjällen är det i stället snus som är det vanligaste skräpet. 2025 utgjorde snuset 25 % av det skräp som hittades.

Topp tre skräpföremål i fjällen

- Snusprillor 25 %
- Förpackningar från godis och snacks 9 %
- Matförpackningar 6 %

Källa: Mätningar i fjällen 2025, Håll Sverige Rent och STF

En stor satsning som STF har gjort under 2024–2025 är det **Bruna kortet**. Initiativet började som ett aprilskämt, men fick stor respons och blev därefter verklighet. Det Bruna kortet är ett bevis på att du har kunskap om hur du bör uträtta dina behov i naturen, och kortet erhålls genom att genomföra ett test på STF:s webbplats. Enligt STF har (till och med mars 2026) ungefär 55 000 personer tagit det bruna kortet. Denna satsning kan ha påverkat mängden toalettpapper som hittats i skräpmätningarna 2025. Toalettpapper var det tredje vanligaste skräpet i fjällen 2024, men fanns inte ens med på topp 10-listan 2025.

Källa: Svenska turistföreningens statistik om Bruna kortet, mars 2026

Skräp i fågelholkar

Under 2025 uppmanade Håll Sverige Rent och BirdLife Sverige återigen alla fågelholkägare att titta in i holkarna och se om det fanns något skräp i bona. Totalt kom 324 rapporter in från 112 olika kommuner runt om i landet – ända från Simrishamn i söder till Boden i norr.

Rapporterna visar fynd av icke-organiskt material i 75 av holkarna, vilket motsvarar 23 % och alltså nästan var fjärde holk. Detta kan jämföras med resultatet från 2023, då skräp återfanns i 17 % av de 311 holkar som inventerades det året.

Plast dominerar tydligt och utgör 64 % av allt skräp som hittades i de inventerade holkarna. Därefter följer papper och kartong med nära 13 %. Metall och textil utgör drygt 8 % vardera.

Kategori	2023 (antal)	2023 (%)	2025 (antal)	2025 (%)
Plast	103	64,4 %	134	64,1 %
Papper/Kartong	31	19,4 %	27	12,9 %
Metall	9	5,6 %	18	8,6 %
Textil	10	6,3 %	18	8,6 %
Övrigt	7	4,4 %	12	5,7 %
Totalt	160	100 %	209	100 %

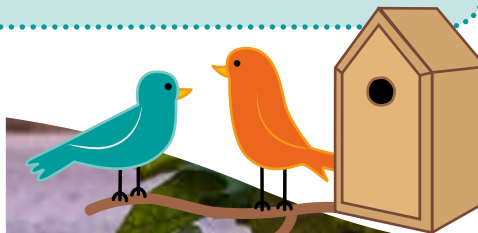
När resultatet för 2023 tidigare presenterades särredovisades inte textil eller övrigt skräp. Detta kan innebära att statistiken som nu rapporteras skiljer sig något från tidigare publicerade siffror.

Källa: Inventering av skräp i fågelholkar 2023 och 2025, Håll Sverige Rent och BirdLife Sverige

Textilmaterialet bestod bland annat av fibrer och ludd från tennisbollar, strumpor, tygbitar, olika typer av trådar, garn, ull i flera varianter samt rester från gosdjur. Slutligen utgör 6 % av materialet övrigt blandat skräp, exempelvis isoleringsmaterial.

Det kan också noteras några förändringar i skräptyperna – inga fimpar, snus eller våtservetter hittades i mätningen 2025, till skillnad från 2023.

Sammantaget visar resultaten att fåglar fortsatt söker sig till material som visuellt liknar naturligt bomaterial; plastremsor som påminner om grässtrån, tygbitar i storlek som löv och mjukt stoppningsmaterial som efterliknar mossor.

Mer om olika mätningar

Nationella mätningar

De nationella skräpmätningarna utförs av Håll Sverige Rent på uppdrag av Naturvårdsverket. De ska göras vartannat år i 40 slumpvist valda kommuner. Med hjälp av mätningarna kan sedan ett resultat för hela Sverige räknas ut.

De nationella mätningarna är till för att för att följa upp mål om nedskräpningen samt beräkna hur mycket vissa producenter av engångsplastprodukter ska betala till kommunerna för att ersätta dem för uppstädning av dessa produkter. Läs mer om det på sida 53.

Mätningarna genomförs i centralorten i kommunen, som ofta också är den största orten i kommunen. Det är den centrala stadskärnan och en park i respektive kommun som mäts.

Kommunmätningar

Kommunmätningarna är en del av de verktyg som Håll Sverige Rent erbjuder för att stötta kommuner i det förebyggande arbetet mot nedskräpning. Genom mätningarna får kommunerna veta mer om skräpet i just sin kommun. En kartläggning av nedskräpningen ger kunskap om skräpet och det kan därmed bli lättare att hitta rätt åtgärder mot nedskräpningen och även följa upp dessa för att se om de fungerat.

Mätningarna kan göras i större och mindre tätorter, i parker och på andra öppna ytor. 2025 var det 16 kommuner som valde att göra mätningar i större tätorter och det är dessa det hänvisas till i rapporten.

En större tätort definieras i det här fallet som en tätort med minst 20 000 invånare och/eller en tydlig stadskärna. Storleksordningen kan alltså vara allt från Hudiksvall till Stockholm. Resultaten från den här typen av mätning är inte representativt för hela Sverige, men de har utförts under många år och kan därför visa på trender över tid.

Skillnader och likheter mellan mätningarna

Metoderna är liknande, men en viktig skillnad är att antal mätpunkter per kommun är färre i de nationella mätningarna eftersom resultaten endast redovisas på nationell nivå.

En annan skillnad är att när vi hänvisar till kommunmätningarna är det som tidigare nämnt bara de som mäts i stadskärnan i större tätorter med fler än 20 000 invånare. Den nationella mätningen inkluderar stadskärnor i tätorter av alla storlekar, samt även parker.

För både de nationella mätningarna och kommunmätningarna gäller att kommunernas städning pågår som vanligt under mätningarna, så resultaten visar hur mycket skräp som ligger på marken "inklusive" städning.

För båda typerna av mätningar gäller också att resultaten visar hur det ser ut "i en ögonblicksbild", alltså hur mycket skräp du kan förvänta dig att se om du besöker en svensk tätort under mätperioden.

Nationell övervakning av skräp på stränder

Håll Sverige Rent ansvarar för den nationella övervakningen av skräp på stränder på uppdrag av Havs- och vattenmyndigheten. Övervakningen av havsmiljön ger ett underlag för att bedöma och följa utvecklingen av miljötillståndet och de miljöförändringar som sker på grund av mänsklig aktivitet. Skräpmätningar på stränder är ett sätt att bedöma nedskräpningen av våra hav.

Under år 2025 har mätningarna utförts på 17 stränder vid totalt 51 tillfällen (vår, sommar och höst) längs den svenska kusten.

Mätningarna har genomförts enligt EU:s vägledning för övervakning av skräp på stränder* samt tillhörande skräplista. Övervakningen avser skräp som är över 2,5 centimeter (makro). Resultaten redovisas för två geografiska områden, Västerhavet (Skagerrak, Kattegatt och Öresund, totalt 8 stränder) och Östersjön (totalt 9 stränder).

Analysen av tidstrender (år 2012–2025) för totalt antal skräp görs med hjälp av statistikprogrammet Litter. För enskilda skräpkategorier beräknas resultaten som ett medelvärde över medelvärden. Topplistorna för skräp på stränder baseras på vilka skräptyper som förekommer i flest antal inom varje enskild kategori, oavsett vilken strand de hittats på.

*Källa: *Galvani, et al. (2023)*

Nationell övervakning av skräp på havsbotten

SLU Aqua har vid tre olika expeditionstyper under 2025 provtagit marint skräp på havsbotten. Två av expeditionerna ligger inom DCF (the data collection framework): International Bottom Trawl Survey (IBTS) som genomförs i Västerhavet under kvartal ett och kvartal tre, och Baltic International Trawl Survey (BITS) som genomförs i Östersjön under kvartal ett och fyra. Den tredje expeditionen, Kustrålningen, genomförs under kvartal tre i Skagerrak och Kattegatts kustvatten och fjordar.

2. NIKOTINSKRÄP & LUSTGASTUBER

Trender för nikotinanvändning

I Sverige har tobaks- och nikotinlandskapet förändrats markant under de senaste åren. Användningen av nya nikotinprodukter som vitt snus och vejps (e-cigarett) har blivit allt vanligare, särskilt bland unga, samtidigt som användningen av cigaretter och traditionellt brunt snus har minskat.

Under 2024 hade 30 % av befolkningen använt någon form av nikotinprodukt under den senaste månaden, vanligare bland män (36 %) än kvinnor (22 %). Högst är andelen bland 17–29-åringar, där 40 % räknar sig som nikotinanvändare. Drivande faktorer bakom utvecklingen är lanseringen av vitt snus 2016 samt ökningen av vejps – särskilt för engångsbruk.

Det finns tydliga samband mellan nikotinanvändning och nedskräpning, där nikotinbrukare är överrepresenterade bland de som erkänner att de skräpar ner. I befolkningen som helhet uppger en av tio att de skräpat ner, medan drygt en av fem bland nikotinanvändare (rökare, snusare och vejpare) gör det.

Snusare sticker ut som den enskilt största gruppen – där en av fyra uppger att de skräpat ner under det senaste året. Det visar Håll Sverige Rents Skräpbarometer från 2025.

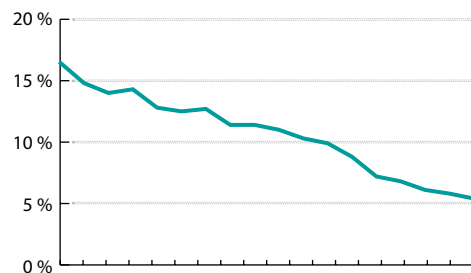
Rökare

I Sverige har både andelen dagliga rökare och antalet cigaretter som röks per person minskat stadigt under en längre tid. Den totala cigarettkonsumtionen har minskat med 49 % sedan 2003.

År 2024 uppgav 11 % av befolkningen 17–84 år att de rökt de senaste 30 dagarna, lika vanligt bland män och kvinnor. Flest dagligrökare fanns i åldern 50–64 år, där konsumtionen var cirka 3 500 cigaretter per person och år 2024 jämfört med 4 480 år 2003.

Unga rökare

Cigarettrökningen bland svenska skolungdomar har minskat kraftigt över tid. Minskningen har fortsatt bland elever i årskurs 9, medan den har planat ut i gymnasiet. År 2025 uppgav 7 % av niondeklassarna att de röker jämfört med 19 % bland gymnasieelever.

Andel personer i ålder 16–84 år som röker dagligen, 2003–2024. Källa: Nationella folkhälsoenkäten Hälsa på lika villkor, Folkhälsomyndigheten

Snusare

Snus användningen ökade i Sverige med 8 % mellan 2021 och 2024 i alla åldersgrupper och hos både män och kvinnor. Ökningen var störst bland unga kvinnor, där andelen dagligsnusare steg från 3 % år 2018 till 18 % år 2024. Samma år snusade 21 % av befolkningen minst en gång i månaden (29 % av männen, 13 % av kvinnorna).

Vitt snus

Mellan 2021 och 2024 nästan tredubblades försäljningen av vitt snus, som 2024 utgjorde fyra av tio sålda dosor. Det är något vanligare bland män (12 %) än kvinnor (10 %) att snusa och mest utbrett bland 17–29-åringar, där en av fyra snusat vitt snus under den senaste månaden under 2024.

Unga snusare

Snusandet bland unga har ökat de senaste tio åren, särskilt bland tjejer. År 2025 snusade 14 % av elever i årskurs 9 och 27 % av gymnasieelever, jämfört med 13 % år 2012 då användningen var som lägst. Det är framför allt vitt snus som ungdomar använder.

Vejpare

Andelen som vejpar har ökat de senaste åren men planade ut under 2024. Då hade 5 % av befolkningen vejpat minst en gång den senaste månaden. Det var lika vanligt bland män och kvinnor, men klart vanligast bland 17–29-åringar (14 %).

Ett tydligt tecken på att vejpandet ökat är mängden såld e-vätska som steg kraftigt mellan 2021 och 2023, från cirka 4 000 till 26 000 liter. Antalet försäljningsställen av e-cigarett har också ökat från drygt 700 år 2017 till nästan 4000 år 2023, och det finns nu över 17 000 olika varianter av e-cigarett, jämfört med 1 200 sorter vitt snus, 500 sorter tobakssnus och 200 sorter cigaretter.

Unga vejpare

Vejpning bland ungdomar var relativt stabil fram till 2022 men ökade kraftigt därefter. År 2025 uppgav 14 % av niondeklassare och 21 % av gymnasieelever att de vejpat den senaste månaden. Samma år hade 25 % av niorna använt tobaks- eller nikotinprodukter före 14 års ålder, främst vejps (21 %).

Källor för hela avsnittet:

CAN-rapport 238: Den totala konsumtionen av cigaretter och snus i Sverige 2003–2024

CAN-rapport 234: Självrapporterade rök- och snusvanor 2003–2024

CAN:s nationella skolundersökning 2025

Nationella folkhälsoenkäten Hälsa på lika villkor, Folkhälsomyndigheten 2024

Skräpbarometern 2025, Håll Sverige Rent och Novus

Hur påverkas nedskräpningen av nikotintrenderna?

Fimpar

Fimpar är fortfarande det överlägset vanligaste skräpet i stadsmiljö. I den nationella skräpmätningen från 2025 utgjorde fimparna nästan hälften, 46 %, av allt skräp.

Cigarettfimpar som hamnat på marken riskerar även att hamna i dagvattenbrunnar och vattendrag där de färdas vidare ut i havet. Cigarettfilter är gjort av en slags plast (cellulosaacetat) vilket innebär att de tar lång tid att brytas ner. När en cigarettfimp hamnar i naturen sönderdelas den till mikroplast som finns kvar i naturen och i havet under lång tid. Fimpar läcker också ut tusentals gifter som är skadliga för djur och natur.

Källa: Forskning & Framsteg, forskarkommentar av Bethanie Carney Almroth i artikeln "Förbjud cigarettfilter genast"

Enligt Håll Sverige Rents Skräpbarometer är det bara hälften av svenskarna som uppger att de vet eller tror att cigarettfimpar innehåller plast.

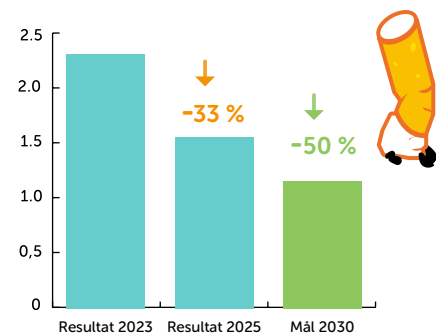
Källa: Skräpbarometern 2025, Håll Sverige Rent och Novus

Mot bakgrund av detta är det mycket bra att Sverige, som ett led i att implementera EU:s engångsplastdirektiv, har satt mål om att nedskräpningen av fimpar ska ha minskat med 50 % till 2030 jämfört med 2023.

För att kunna följa upp målet har regeringen beslutat om att nationella skräpmätningar ska göras vartannat år. Det är Håll Sverige Rent som utför de nationella mätningarna på uppdrag av Naturvårdsverket. Den första nationella mätningen genomfördes 2023, och i och med att den andra gjordes 2025 kan vi för första gången någonsin uttala oss om huruvida skräpet minskar eller ökar på nationell nivå. Läs mer om de nationella mätningarna på sidan 26.

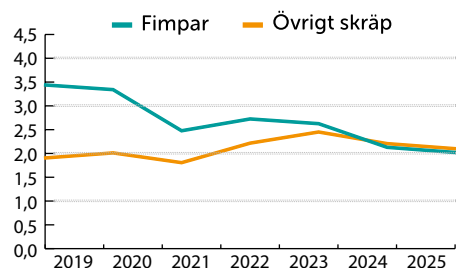
Trenden pekar på att fimparna minskar

När vi jämför antal fimpar per 10 kvadratmeter i de nationella skräpmätningarna 2023 och 2025 så kan vi se en signifikant minskning med hela 33 %! Det innebär att vi kommit en bra bit på väg mot målet om en minskning med 50 % till 2030.

Antal fimpar per 10 kvadratmeter. Källa: Nationell mätning 2023 och 2025, Håll Sverige Rent och Statisticon på uppdrag av Naturvårdsverket

Även i kommunmätningarna ser vi en minskande trend när det kommer till fimpar. Diagrammet nedan visar hur utvecklingen för antal fimpar respektive för övrigt skräp per 10 kvadratmeter har sett ut 2019–2025 i de deltagande större tätorterna i kommunmätningarna.

Det är viktigt att ha med sig att det delvis kan vara olika kommuner som mäter skräpet olika år, men den långsiktiga trenden att fimparna minskar samtidigt som övrigt skräp inte gör det är ganska tydlig.

Med det sagt så är mängden fimpar fortfarande väldigt stor. Resultaten från Håll Sverige Rents kommunmätningar 2025 visar att det i genomsnitt fanns 30 000 fimpar per stadskärna under en dag i de 16 större tätorter som mätte skräpet 2025. Läs mer om kommunmätningarna på sidan 26.

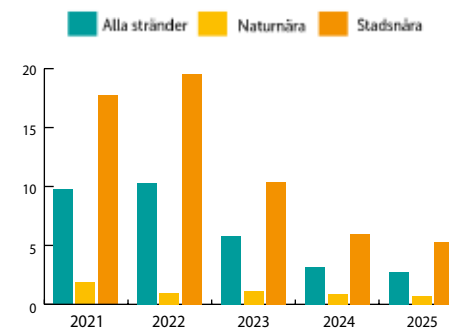
Källa: Mätningar i större tätorter 2025, Håll Sverige Rent och Statisticon

Visste du att ... År 2023 rapporterade producenterna till Naturvårdsverket att cirka 4,59 miljarder cigaretter med filter släpptes på marknaden i Sverige. År 2024 hade antalet minskat till 4,48 miljarder.

Fimpar som skräp på stränder

När det gäller fimpar som skräp på stränder förekommer de i mycket liten omfattning längs Västerhavet. I genomsnitt har endast en till två fimpar per 100 meter strand påträffats årligen under de senaste fem åren och under 2025 hittades inga fimpar alls på fem av de åtta undersökta stränderna. De enklaste förklaringarna är nog att besökarna är relativt få och att cigaretter som slängts till havs bryts ner till mikroplast och inte når stränderna.

Längs Östersjöskusten är fimpar däremot ett mycket vanligt skräp på stadsnära stränder med många besökare. Glädjande nog har det genomsnittliga antalet fimpar minskat med cirka 70 % sedan 2021, från omkring tio till cirka tre fimpar per 100 meter strand och år. Även på mer naturnära stränder har antalet fimpar minskat, men där utgår minskningen från en redan låg nivå.

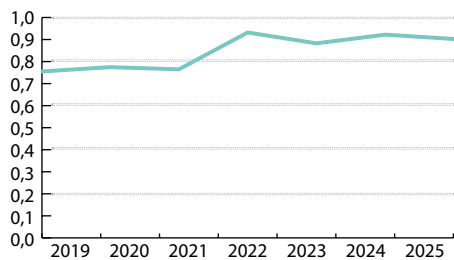

Östersjön, medelantal fimpar per 100 meter strand och år. Källa: Nationell övervakning av skräp på stränder 2021–2025, Håll Sverige Rent på uppdrag av Havs- och vattenmyndigheten

Snus

Som tidigare nämnts har snus användningen ökat under senare år, efter att länge ha varit relativt oförändrad. Snuset är efter fimpen det vanligaste enskilda skräpföremålet i stadsmiljö. I den nationella skräpmätningen och i Håll Sverige Rents kommunmätningar utgjorde snuset (vitt och brunt snus sammanräknat) 23 respektive 22 % av skräpet år 2025. I de nationella mätningarna finns det ingen signifikant skillnad för 2023 och 2025. I Håll Sverige Rents kommunmätningar kan vi däremot se en svagt ökande trend sedan 2019.

Diagrammet nedan visar hur utvecklingen för antal snus per 10 kvadratmeter har sett ut 2019–2025 i de deltagande tätorterna. Observera att det kan vara delvis olika kommuner som mäter olika år.

Källa: Mätningar i större tätorter 2019–2025, Håll Sverige Rent och Statisticon

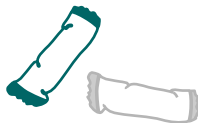
Vitt snus

Användningen av det vita snuset har som tidigare nämnts stigit markant under de senaste åren, särskilt bland ungdomar. Till skillnad från traditionellt brunt snus, som oftare används av män, är vitt snus lika vanligt bland kvinnor och män, vilket tyder på att det lockar en målgrupp som tidigare inte snusat i någon större utsträckning.

Att det vita snuset är populärt märks även på nedskräpningen. I Håll Sverige Rents kommunmätningar är vitt och brunt snus egna kategorier, och resultaten visar att av allt snus som hittades som skräp var 65 % vitt snus och 35 % brunt snus.

I de sommarmätningar i fjällen som STF utför tillsammans med Håll Sverige Rent, är snuset det vanligaste skräpet. År 2025 utgjorde snuset 25 % av det skräp som hittades.

Källa: Mätningar i fjällen 2025, Håll Sverige Rent och STF

Av allt snus som hittades som skräp i kommunerna var 65 % vitt snus och 35 % brunt snus

En aspekt som skulle kunna fortsätta driva på användningen av snus är att flera återförsäljare av tobaks- och nikotinprodukter har gått ut med att de ska sluta sälja cigaretter. Däremot kommer de att fortsätta sälja snus.

Sedan 2023 ska producenter av vissa engångsplastprodukter betala för en del av kommunernas kostnader för nedskräpning enligt EU:s engångsplastdirektiv. Läs mer om det på sidan 53. Snus, som är det näst vanligaste skräpet, omfattas dock inte av producentansvar såsom cigaretter gör. Det betyder att producenterna av snus inte behöver stå för kostnaderna för snusprillorna som hamnar på marken.

Visste du att ... Vitt snus har blivit mycket populärt i USA. Mellan 2019 och 2022 ökade försäljningen med 641 %, enligt tidskriften JAMA. Samtidigt har nedskräpningen ökat – och snuset kallas nu "den nya fimpen".

Källa: Dagens Nyheter, Vita snusprillor är USA:s nya skräpplåga, mars 2026

I Finland har man beslutat att snus ska omfattas av ett utökat producentansvar enligt avfallslagen och EU:s engångsplastdirektiv. Från och med den 1 januari 2027 ska därför även snusproducenter bidra till att finansiera kommunernas kostnader för städning.

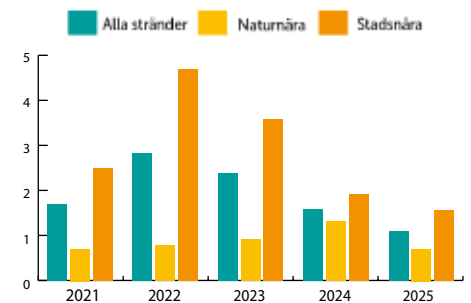
Källa: Snusforumet, Nya nikotinregler i Finland, februari 2026

Snus som skräp på stränder

Liksom för fimpar påträffas väldigt lite snus på stränderna längs Västerhavet. Under 2025 hittades i genomsnitt cirka en prilla per 100 meter strand och år.

Trots att snus är det tredje vanligaste skräpet på Östersjöns stränder uppgår mängden även här till omkring en prilla per 100 meter strand och år när båda strandtyperna inkluderas i beräkningen. Snus är dock betydligt vanligare på stadsnära stränder än på mer naturnära stränder. På de stadsnära stränderna har genomsnittet minskat med 37 % sedan 2021.

I den nationella övervakningen av skräp på stränder görs ingen skillnad på vitt och brunt snus.

Östersjön, medelantal snus per 100 meter strand och år. Källa: Nationell övervakning av skräp på stränder 2021–2025, Håll Sverige Rent på uppdrag av Havs- och vattenmyndigheten

Vejps

Vejps har som tidigare nämnts ökat kraftigt de senaste åren, särskilt bland unga. Vejps kan köpas både för engångs- och flegångsbruk. Det verkar som att vejps för engångsbruk blir mer och mer populära, och det är framför allt dessa som riskerar att bli skräp. De är billigare än de återfyllningsbara alternativen och kräver varken underhåll eller rengöring.

Hur vanligt skräp är vejps?

Det finns undersökningar från Skottland som visar att cirka 10 % av alla engångsvejps slängs likt fimpas på marknaden.

Källa: Regeringen i Skottland, 30 juni 2023, Tackling the environmental impact of disposable vapes.

Resultaten från Håll Sverige Rents kommunmätningar visar att det hittades i genomsnitt 12 stycken vejps som skräp – alltifrån 0 till 56 stycken – på en dag i stadskärnorna i de 16 större tätorter som mätte skräpet 2025.

Källa: Mätningar i större tätorter 2019–2025, Håll Sverige Rent och Statisticon

Hur ska vejps sorteras?

Det är svårt att ta ut batteriet från engångsvejps, så de ska sorteras som elavfall på en kretsloppscentral. De kan även lämnas in i butiker som säljer vejps, om man vid samma tillfälle köper en ny vejp.

Större butiker som säljer elprylar måste ta emot elavfall, oavsett var det är köpt eller om du köper något i den affären, vilket många användare inte känner till. Enligt lagen ska butikerna tydligt informera om detta, men det görs i många fall inte.

Det är många användare som inte vet att förbrukade vejps kräver särskild hantering eller var de kan lämnas in. Ju svårare det är att göra sig av med avfall på rätt sätt, desto större risk för felhantering och nedskräpning.

Enligt Håll Sverige Rents Skräpbarometer svarar 7 % av svenskarna att de tror att vejps kan slängas i en vanlig papperskorg och 40 % svarar att de inte vet om vejps kan slängas i en vanlig papperskorg eller inte. Att man inte vet kan bero på att man själv inte använder dessa produkter, eller att man har dålig koll på hur avfallet faktiskt ska hanteras.

Källa: Skräpbarometern 2025, Håll Sverige Rent och Novus

Visste du att ... Under en treårsperiod kastades eller felsorterades så många vejps i Storbritannien att det sammanlagda litiuminnehållet skulle räcka till batterierna i 16 327 elfordon.

Källa: Material Focus. Vapocalypse could continue after the disposable vape ban on 1st June

Lustgastuber

Från och med den 1 juli 2025 gäller en ny lag i Sverige som kraftigt begränsar försäljningen av lustgas för att motverka att den används som berusningsmedel. Enligt den nya lagen är det nu förbjudet att sälja eller lämna ut lustgas till personer under 18 år. Försäljning är även förbjuden om det finns misstanke om att lustgasen ska användas i berusningssyfte, och det är inte tillåtet att marknadsföra lustgas på ett sätt som uppmuntrar till sådan användning. Olovlig hantering av lustgas, exempelvis försäljning till minderåriga eller försäljning i berusningssyfte, kan leda till böter eller fängelse i upp till sex månader.

Dessutom har flera kommuner infört lokala förbud mot användning av lustgas på vissa offentliga platser.

Bakgrund till den nya lagen

Lagändringen kom till efter en explosionsartad ökning av lustgas som berusningsmedel bland unga, vilket lett till ökade skador, inklusive nervskador, och en ökad otrygghet på offentliga platser.

Den här utvecklingen har inte bara medfört farliga konsekvenser för ungdomars hälsa, det har även bidragit till ökad nedskräpning och utmaningar i avfallshanteringen av dessa produkter.

Under de senaste åren har Håll Sverige Rent fått allt fler indikationer på att lustgastuber blivit ett vanligt förekommande skräp, vilket dessutom orsakar stora och oförutsägbara kostnader för kommunerna, både när det kommer till renhållning och i själva avfallshanteringen. Felsorterade lustgastuber i avfallsflödet kan exempelvis leda till driftstopp i fjärrvärmeverken, vilket kostar samhället hundratals miljoner kronor.

Göteborgs stad har begärt att Naturvårdsverket ska säkerställa att producenter av lustgastuber ersätter kommunerna för kostnaderna för insamling och återvinning av lustgastuber. Miljööverdomstolen avvisade begäran, men trots detta har rättsprocessen bidragit till att synliggöra brister i hur producentansvaret tillämpas i Sverige och de ekonomiska konsekvenserna för kommunerna.

Sedan 1 juli 2025 finns en ny lag som begränsar försäljning av lustgas

Processen har lett till att Naturvårdsverket tydliggjort att lustgastuber omfattas av förpackningsförordningen och de har även uppmärksammat att producenterna inte är anslutna till någon producentansvarsorganisation och inlett tillsynsarbete. Naturvårdsverket har i sin delredovisning av hur EU-förordningen PPWR ska genomföras i Sverige föreslagit att producenter av förpackningar som klassificeras som farligt avfall – till exempel lustgastuber – ska ersätta kommunerna för insamling och behandling av dessa. Förslaget är ute på remiss under våren 2026.

Trenden på väg att vända

Till följd av dessa nationella och lokala förbud syns en nedgång i användningen av lustgas bland ungdomar under 2025. Enligt CAN:s nationella skolundersökning 2025 uppgav 3 % av niorna och 7 % av gymnasieeleverna att de någon gång använt lustgas. Sett till endast de senaste 12 månaderna hade andelen som använt lustgas minskat jämfört med när samma fråga ställdes år 2022, från omkring 14 % till 3 % för gymnasietvåorna och från knappt 5 % till omkring 1 % bland niorna.

Källa: CAN:s nationella skolundersökning 2025

Giftinformationscentralen rapporterar om en betydande minskning i antalet samtal om förgiftningstillbud relaterade till lustgas.

Källa: SVT Nyheter Öst, oktober 2025

Sedan förbudet verkar även nedskräpningsituationen ha förbättrats. Göteborg är ett exempel på en kommun som tidigare haft stora problem med nedskräpning och insamling av lustgastuber. I januari 2026 vittnar Göteborgs stadsmiljöförvaltning om en stor minskning av insamlade lustgastuber från offentliga ytor. Göteborgs stads avdelning för kretslopp och vatten säger att de gått från högsta antalet insamlade lustgastuber i maj 2025 till att idag ha den lägsta nivån på insamlade lustgastuber sedan 2021.

Sedan 2024 är lustgastuber en egen kategori i Håll Sverige Rents skräpmätningar. Att få en rättvisande bild av hur utbrett problemet är kan dock vara svårt, eftersom tuberna ofta används på platser som ligger utanför mätytorna, exempelvis skolgårdar och badplatser. Trots detta visar siffror från 2025 att lustgastuber hittades i 3 av de 16 större tätorterna som mätte skräpet 2025, från 37 till 422 lustgastuber under en dag.

Källa: Mätningar i större tätorter 2025, Håll Sverige Rent och Statisticon

3. DET REGLERADE SKRÄPET

Engångsplastdirektivet

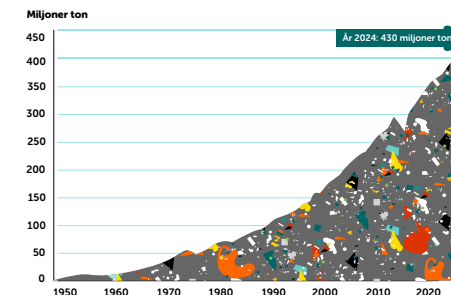
2019 beslutade EU om ett direktiv som ska minska plasten i havet och på land, och vara ett steg mot en mer cirkulär ekonomi. Direktivet kallas "Engångsplastdirektivet" och trädde i kraft inom EU 3 juli 2021. Direktivet fokuserar på de produkter som i störst omfattning hittats som skräp på stränder i Europa.

Sedan 1 januari 2022 har direktivet börjat implementeras i Sverige och en mängd åtgärder är redan införda, bland annat förbud av vissa engångsplastprodukter som bestick, tallrikar och sugrör. Andra åtgärder och förändringar är produktmärkning, informationsåtgärder, nationella minskningsmål, ökade insamlingsmål och utökat producentansvar.

Källa: Naturvårdsverket, engångsplast och andra engångsprodukter

I det här kapitlet tittar vi närmare på en del av de engångsprodukter som har reglerats för att se hur nedskräpningen har påverkats. Vi väger in resultat från flera olika typer av mätningar för att få så mycket kunskap som möjligt om utvecklingen för just de här skräpföremålen. Läs mer om våra mätningar på sidan 26.

Plastproduktion i världen

På global nivå bedöms att 36 % av den totala plastproduktionen används till förpackningar.

Källa: United Nations Environment Programme (2021), Drowning in Plastics – Marine Litter and Plastic Waste Vital Graphics

Plastförpackningar

Från Förordning (2022:1274) om producentansvar för förpackningar:

10 § I fråga om förpackningar som är engångsplastprodukter är målet att nedskräpningen utomhus ska ha minskat med 50 % från och med år 2030 jämfört med år 2023. Hur stor nedskräpningen är ska bedömas utifrån de skräpmätningar som Naturvårdsverket utför enligt 31 § förordningen (2021:1002) om nedskräpningsavgifter.

11 § En producent av sådana förpackningar som är engångsplastprodukter ska effektivt bidra till att nå målet i 10 §.

14 § Om Naturvårdsverket bedömer att det finns risk för att målen i 1-8, 10 och 12 § inte uppnås i tid ska myndigheten lämna förslag till regeringen på ändamålsenliga åtgärder.

Oroande nog syns inga signifikanta minskningar av varken skräpiga engångsmuggar, take away-förpackningar eller mjuka omslag – trots att de alla omfattas av målet om halverad nedskräpning av plastförpackningar till 2030.

Det förbjudna skräpet

I Sverige har ett tiotal plastprodukter förbjudits de senaste åren, bland annat ballongpinnar, plastmuggar, plastbestick, plasttallrikar och sugrör av plast.

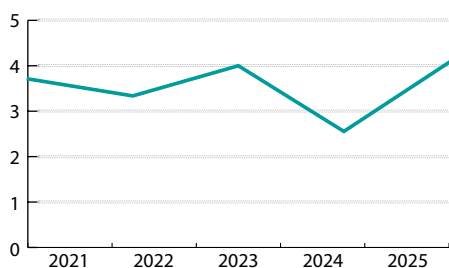
Plastmuggar

Sedan 1 januari 2024 är plastglas och engångsmuggar av plast förbjudna. Det gäller alla engångsmuggar som innehåller mer än 15 % plast. Trots det visar Håll Sverige Rents skräpmätningar i kommuner att det i genomsnitt fanns 187 plastmuggar i stadskärnorna under en dag i de 16 större tätorter som mätte skräpet 2025.

Källa: Mätningar i större tätorter 2025, Håll Sverige Rent och Statisticon

Plastmuggar med mer än 15 % plast är förbjudna i Sverige!

Resultaten från den nationella övervakningen av skräp på stränder visar att det genomsnittliga antalet plastmuggar i Västerhavet har ökat 2025 jämfört med föregående år. Tidstrenden de senaste fem åren indikerar en ökning med 10 %, men variationer mellan åren är vanliga och resultatet ska inte ses som strikt sanning. Sammantaget visar trenden på fortsatt lågt antal plastmuggar som skräp på våra stränder. Kategorin omfattar muggar i både hårdplast och cellplast.

Västerhavet, medelantal plastmuggar per 100 meter strand och år. Källa: Nationell övervakning av skräp på stränder 2021–2025, Håll Sverige Rent på uppdrag av Havs- och vattenmyndigheten

Sugrör

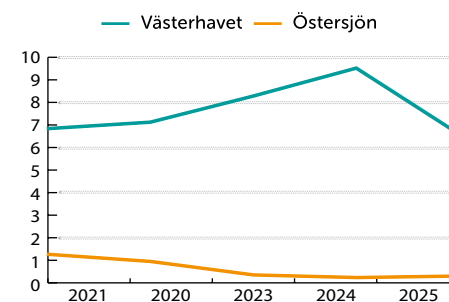
Plastsugrör förbjöds i Sverige år 2022. Sugrör och omslag till sugrör av plast är en av de kategorier som mäts i den nationella skräpmätningen. Här kan vi glädjande nog se att dessa minskade med hela 62 % mellan 2023 och 2025. Det är tydligt att förbudet har haft effekt. Att det ändå finns plasticsugrör kvar kan bero på att det under vissa omständigheter är tillåtet att sälja slut sitt lager med plasticsugrör, trots förbudet. En del av det som registrerats under kategorin sugrör och omslag till sugrör kan också vara själva omslaget (förpackningen) till sugrören, och dessa får fortfarande vara av plast.

Det verkar inte som att plasticsugrören bara byts ut mot pappersugrör. För sugrör och omslag till sugrör av papper syns nämligen ingen signifikant förändring. Kanske kan det bero på att fler väljer bort sugrör nu, oavsett om de är av papper eller plast. Det ser Håll Sverige Rent som något positivt eftersom det inte är hållbart att byta ut plastprodukter mot ett annat material men fortsätta med samma beteende.

I Håll Sverige Rents skräpmätningar i kommuner 2025 fanns det i genomsnitt 86 sugrör och omslag till sugrör av plast och 152 sugrör och omslag av papper i stadskärnorna under en dag i de 16 större tätorter som mätte skräpet.

Källor: Nationell mätning 2023 och 2025, Håll Sverige Rent och Statisticon på uppdrag av Naturvårdsverket och Mätningar i större tätorter 2025, Håll Sverige Rent och Statisticon

Plastsugrör påträffas fortfarande på stränderna längs Sveriges kust, men mängderna är relativt små, i genomsnitt 7 sugrör per 100 meter strand vid Västerhavet och endast 0,3 sugrör per 100 meter vid Östersjön. Sedan förbudet mot plasticsugrör infördes 2022 har antalet minskat med 8 % i Västerhavet.

Västerhavet och Östersjön, medelantal sugrör per 100 meter strand och år. Källa: Nationell övervakning av skräp på stränder 2021–2025, Håll Sverige Rent på uppdrag av Havs- och vattenmyndigheten

Byta plast mot papper

Att byta plast mot papper löser inte problemet. Papper bryts visserligen ner lättare, men produktionen innebär fortfarande miljökostnader och nedskräpning får också sociala och ekonomiska konsekvenser. Det mest hållbara är att minska användningen av engångsprodukter, ersätta dem med flegångsalternativ där det går, och alltid källsortera de engångsförpackningar som används.

Konfetti

Konfetti är ett väldigt svårstädat skräp som lätt flyger i väg och landar i vattendrag, fastnar i gräs och under buskar eller spolans ner i dagvattenbrunnar. Sedan 30 april 2022 är det förbjudet att använda konfetti av plast utomhus. Konfetti av rispapper har blivit vanligare att använda, men det är viktigt att komma ihåg att även konfetti av rispapper är nedskräpning om det används utomhus och inte städas upp. Kommuner vittnar även om att rispappret kan dra till sig råttor.

Från och med 2024 finns konfetti med i protokollet för Håll Sverige Rents kommunmätningar. Här kan vi se att i det i snitt fanns 166 stycken papperskonfetti och 646 stycken plastkonfetti per stadskärna under en dag i de 16 större tätorterna som mätte skräpet. Resultaten visar alltså att 80 % av konfettin som hittades var av plast, trots förbudet.

Källa: Mätningar i större tätorter 2025, Håll Sverige Rent och Statisticon

85 % av alla svenskar tycker plastkonfetti ska sluta säljas helt

Varför finns det då så mycket plastkonfetti i miljön trots förbudet?

Enligt en Novusundersökning som Håll Sverige Rent lät genomföra i april 2024 är det väldigt få som vet om förbudet, bara en av tio. Fyra av tio uppger att man tror att det är förbjudet och lika många svarar att de inte vet.

En övervägande majoritet, 93 %, tycker att det vid köptillfället borde finnas lättillgänglig information om att det är olagligt att använda konfetti av plast utomhus. Nästan lika många, 85 %, tycker att konfetti av plast borde sluta säljas helt.

Källa: Undersökning om konfetti 2024, Håll Sverige Rent och Novus

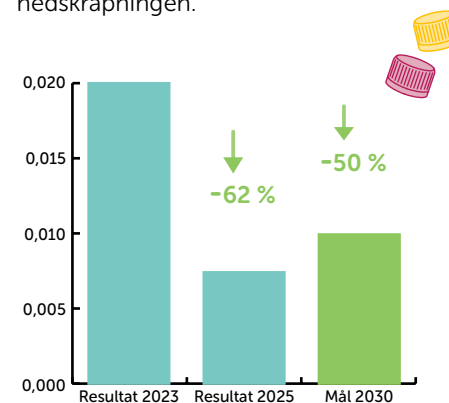
Förutom att folk inte känner till förbudet kan den stora mängden plastkonfetti i mätningarna sannolikt också förklaras av att de ackumuleras år efter år eftersom det är så svårt att städa upp och att de inte bryts ner eller försvinner på väldigt lång tid.

Annat skräp som påverkas av lagändringar

Plastkorkar

För vissa engångsplastprodukter har man infört andra åtgärder än förbud eller krav på minskning. Ett exempel på det är att korkar måste sitta fast på sin flaska från och med juli 2024 eftersom dessa är ett vanligt skräp som riskerar att bli mikroplast i havet.

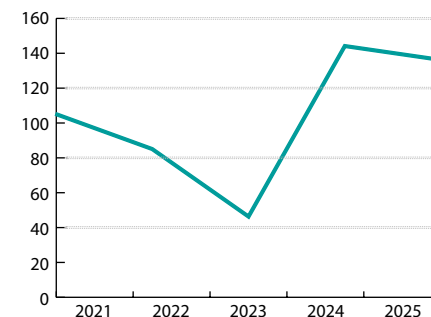
Glädjande nog ser vi en dramatisk minskning på hela 62 % av antal lösa plastkorkar i de nationella mätningarna mellan 2023 och 2025. Målet om en halvering innan 2030 är redan uppnått med råge. Det visar att designen av förpackningarna kan spela stor roll för nedskräpningen.

Antal plastkorkar per 10 kvadratmeter. Källa: Nationell mätning 2023 och 2025, Håll Sverige Rent och Statisticon på uppdrag av Naturvårdsverket

Plastkorkar är ett vanligt skräp på stränder längs Västerhavet. I genomsnitt hittades 144 korkar per 100 meter strand under 2024 och under 2025 var de nästan lika många, 136 korkar i genomsnitt.

Korkar från dryckesflaskor utgör nästan 30 % av det totala antalet korkar, precis som förra året, trots att korkarna ska sitta fast på dryckesflaskor enligt lag sedan juli 2024. Tidstrenden visar på en ökning av plastkorkar på stränderna i Västerhavet med 30 % från år 2021.

Västerhavet, medelantal korkar per 100 meter strand och år. Källa: Nationell övervakning av marint skräp 2021–2025, utförd av Håll Sverige Rent på uppdrag av Havs- och vattenmyndigheten

Varför det finns så många korkar på Västerhavets stränder är en komplex fråga. En stor del av skräpet kommer från havet och har sitt ursprung i andra länder. I Storbritannien finns till exempel inget krav på att korkar på dryckesflaskor ska sitta fast. Korkar som inte är fastsatta – både från dryckesförpackningar och andra produkter – kan därför lätt tappas oavsiktligt från fartyg, fiske- eller fritidsbåtar. Håll Sverige Rent erfar också att vissa svenskar stör sig på korkar som sitter fast. Det kan i sin tur leda till att korkar medvetet slits av och slängs på marken som en reaktion mot lagstiftningen.

För Östersjön är genomsnittet 1,3 plastkorkar per 100 meter strand för 2025. Det skiljer sig mycket lite från de senaste fem åren. Däremot är det en större andel korkar från dryckesflaskor på Östersjöns stränder, nästan 50 %, jämfört med Västerhavets 30 %.

Plastpåsar

EU har som mål att minska konsumtionen av plastpåsar. Under 2019 använde vi i Sverige 74 påsar per person och år. Målet är att från 2025 och framåt använda max 40 påsar per person och år.

För att nå målet införde Sverige en skatt i maj 2020 på alla typer av plastpåsar, vilket innebar att priset blev högre – 7 kronor i stället för 3 kronor. Skatten var en stor bidragande faktor till den minskning som skedde med start 2019 och fram till 2023 då förbrukningen minskade från 74 påsar per person till 17 påsar per person.

Plastpåseskatten avskaffades den 1 november 2024. Beslutet togs av regeringen i september 2023, med motiveringen att Sverige redan hade uppnått EU:s mål om maximalt 40 plastpåsar per person och år.

Redan under 2025 kom signaler från kedjor i dagligvaruhandeln att konsumtionen av plastbärkassar har börjat öka igen.

Källor: Naturvårdsverket, Förbrukning av plastbärkassar i Sverige 2017–2024, Regeringens pressmeddelande november 2023 samt SVT Nyheter Jämtland, oktober 2025

Plastpåsar är ett flyktigt skräp som på grund av sin låga vikt och sitt vindfång sällan ligger kvar på en plan yta särskilt länge. De blåser i väg och fastnar i buskar och träd, hamnar i diken längs vägar, i skogsområden och i vattendrag, sjöar och hav. Därför är det svårt att få en rättvisande bild av plastpåsar som skräp i stadsmiljö. Men trots en sannolik underskattning visar resultaten från Håll Sverige Rents kommunmätningar att det i genomsnitt fanns 333 plastpåsar per stadskärna under en dag i de 16 tätorterna som mätte skräpet 2025.

Källa: Mätningar i större tätorter 2025, Håll Sverige Rent och Statisticon

Plastpåsar från exempelvis matbutiker och de mindre och tunnare plastpåsar för frukt och grönt räknas som förpackningar och omfattas därför av målet för minskad nedskräpning av plastförpackningar. Plastpåsar på marken ska alltså minska med 50 % mellan 2023 och 2030. Resultaten från de nationella skräpmätningarna visar dock ingen signifikant skillnad för antal plastpåsar från exempelvis matbutiker som blivit skräp mellan 2023 och 2025. Däremot har de tunna fruktpåsar minskat med hela 73 %! Dessa plockades ju bort helt och hållet från många matbutiker när skatten på plastpåsar infördes 2020, och beteendet att skippa påse, ta med egen, eller använda papperspåse i stället verkar ha hållit i.

Men det blir viktigt att följa trenden framöver för att se om de ökar igen nu när många butiker tagit tillbaka plastpåsar för frukt och grönt.

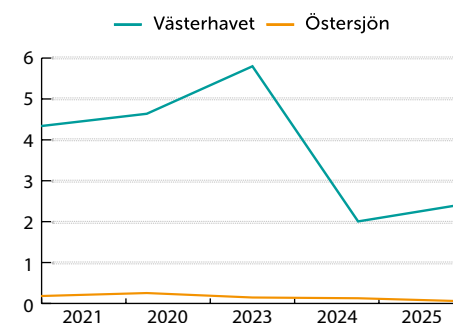
Källa: Nationell mätning 2023 och 2025, Håll Sverige Rent och Statisticon på uppdrag av Naturvårdsverket

En Novusundersökning Håll Sverige Rent lät göra i augusti 2025 visar att ungefär lika många svenskar säger att de köper fler plastpåsar som färre efter att skatten togs bort. Äldre personer köper mer sällan påsar medan personer mellan 35–49 år, särskilt män, uppger att de oftare köper plastpåsar nu.

Källa: Undersökning om svenskarnas attityder och beteenden kring skräp 2025, Håll Sverige Rent och Novus

Plastpåsar som skräp på stränder

Plastpåsar påträffas som skräp överallt i stadsmiljöer och även i naturen, till exempel på stränder. Resultaten visar att medelantalet plastpåsar vid Västerhavet var 2,4 per 100 meter strand under 2025. På tre av åtta stränder hittades dock inga alls. I Östersjön var motsvarande värde endast 0,07 plastpåsar under 2025, det lägsta under femårsperioden.

Västerhavet och Östersjön, medelantal plastpåsar per 100 meter. Källa: Nationell övervakning av skräp på stränder 2025, Håll Sverige Rent på uppdrag av Havs- och vattenmyndigheten.

Låg kunskap om olika märkningar

Svenskar har låg kunskap om märkningar som komposterbar eller bionedbrytbar plast. Enligt Håll Sverige Rents Skräpbarometer tror 48 % att en biobaserad plastpåse bryts ner i havet, och en av tre tror att en hundbajspåse märkt som komposterbar bryts ner i naturen. Håll Sverige Rent tycker att dessa märkningarna är problematiska eftersom de gör folk osäkra, och tydligare märkningar behövs för att visa att ingen av de här plasttyperna bryts ner i naturen.

Källa: Skräpbarometern 2025, Håll Sverige Rent och Novus

Muggar och matlådor

Sedan 1 januari 2024 finns det särskilda regler för de som serverar mat och dryck i engångsmuggar och engångsmatlådor som inte är gjorda helt i papper. Enligt förordningen om engångsprodukter ska de kunna erbjuda mat och dryck i återanvändbara muggar och matlådor. Den som tillhandahåller färre än 75 muggar eller matlådor per dag omfattas inte av kraven. Lagen säger även att serveringsställena måste informera sina kunder om plastens påverkan på miljön och fördelarna med en minskad förbrukning av engångsmuggar och engångsmatlådor.

Målet med förordningen är att minska engångsprodukters påverkan på miljön. Det handlar både om nedskräpning och att engångsprodukter är ett slöseri med resurser. Eftersom en engångsprodukt bara används en enda gång och ofta bara några minuter innan den slängs är det ett dåligt val för miljön.

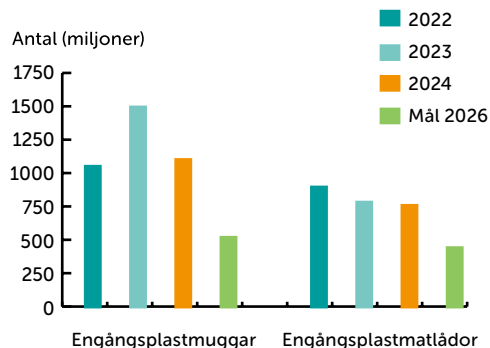
Få konsumenter känner till lagen

Håll Sverige Rent har i april 2026 låtit göra en Novusundersökning om efterlevnaden av lagen. Den visar att över sju av tio svenskar inte känner till lagen, att bara 12 % av takeaway-kunderna har erbjudits ett återanvändbart alternativ det senaste halvåret och bland dem som fått ett sådant erbjudande väljer fortfarande nära åtta av tio engångsalternativet. Det kan ha stor påverkan på nedskräpningen om flegångsalternativen används mer.

Källa: Undersökning om "flegångs" 2026, Håll Sverige Rent och Novus

Även engångsprodukter av papper innehåller ofta plast, och plastskräp som hamnar i natur och hav är ett växande miljöproblem på grund av den långa nedbrytningstiden.

I Sverige är målet att förbrukningen av engångsmuggar och engångsmatlådor som innehåller plast ska ha minskat med hälften 2026 jämfört med förbrukningen 2022. Enligt Naturvårdsverket sattes cirka 1 054 miljoner engångsmuggar och 900 miljoner plastinnehållande matlådor på marknaden 2022. År 2023 ökade muggarna till 1 256 miljoner medan matlådorna minskade till 858 miljoner. År 2024 minskade båda igen, till drygt 1 104 miljoner muggar och 764 miljoner matlådor.

Minskningen 2024 kan bland annat förklaras av de lagkrav som trädde i kraft 1 januari samma år, såsom förbud mot muggar med mer än 15 % plast och krav på att erbjuda flegångsalternativ. Men även om vi nu ser en minskning så går det dessvärre inte tillräckligt snabbt för att vi ska nå målen.

Om Naturvårdsverket bedömer att förbrukningen av muggar och matlådor som är engångsplastprodukter inte minskar ska de lämna förslag till regeringen på ändamålsenliga åtgärder.

Källor: Naturvårdsverket, Engångsplastmuggar och -matlådor samt Riksdagen, Förordning (2021:996) om engångsprodukter

Muggar och matlådor som innehåller plast omfattas även av minskningsmålen för nedskräpning av plastförpackningar i förordningen om producentansvar för förpackningar. Som tidigare nämnts ska nedskräpningen av plastförpackningar minska med 50 % mellan 2023 och 2030. Tyvärr visade resultaten från de nationella skräpmätningarna 2023 och 2025 inga signifikanta minskningar av antal engångsmuggar och matlådor som blivit skräp.

Källa: Nationell mätning 2023 och 2025, Håll Sverige Rent och Statisticon på uppdrag av Naturvårdsverket

Resultaten för Håll Sverige Rents mätningar i kommuner visar att i det i genomsnitt fanns 335 engångsmuggar och 336 matförpackningar per stadskärna under en dag i de 16 större tätorter som mätte skräpet 2025. I skräpprotokollet för kommunmätningarna ingår dock även mjuka förpackningar i kategorin "matförpackningar".

Källa: Mätningar i större tätorter 2025, Håll Sverige Rent och Statisticon

Inom ett par år kommer serveringar i alla EU:s medlemsstater behöva erbjuda flegångsförpackningar för mat och dryck. Detta på grund av en ny EU-förordning om förpackningar – Packaging and Packaging Waste Regulation (PPWR). De svenska reglerna kan komma att påverkas av PPWR.

Enligt PPWR blir det från och med 2030 även förbjudet att servera mat och dryck som äts och dricks på plats i engångsplastförpackningar. Det gäller även engångsplastförpackningar för exempelvis socker, ketchup, kryddor eller dipp. Läs mer om PPWR på sida 56.

Inspiration från Västerås Cityfestival

Under 2023–2025 samarbetade Håll Sverige Rent och Västerås stad i projektet BALTIPLAST, finansierat av Interreg Baltic Sea Region, för att minska skräp och engångsplast på Västerås Cityfestival. En central åtgärd var att ersätta engångsartiklar med flegångsmuggar, -lådor och -tallrikar. Efter en pilot tillsammans med företaget Panter och ett mindre antal foodtrucks 2024 skalades insatserna upp 2025, då över 10 000 serveringar skedde på flegångstallrikar. Skräpmätningar visade en förbättring på 42 % jämfört med 2024, sett till antalet matförpackningar som hamnade på marken.

Påsklämror

Påsklämror hamnar på topplistan när vi mäter skräp i naturen. Den lilla plastbiten som ibland innehåller en metalltråd är lätt att tappa eller glömma kvar när korvbrödspåsen öppnats vid grillplatsen. Många grillar korv eller hamburgare även på vintern, och då blir påsklämman ett ännu större problem eftersom den är vit och inte syns mot snön.

SkiStar som tidigare mätt skräp med Håll Sverige Rent vittnar om att de ibland har fått skotta bort påsklämror med en skyffel från grillplatserna när snön har smält. Håll Sverige Rent har uppmärksammat påsklämman som skräp under flera år, och flera producenter har på senare tid bytt färg på sina påsklämror. Kanske uppmärksamheten bidragit till att vi nu kan se en dramatisk minskning av påsklämror i de nationella mätningarna, de minskade med hela 81 % mellan 2023 och 2025!

Källa: Nationell mätning 2023 och 2025, Håll Sverige Rent och Statisticon på uppdrag av Naturvårdsverket

Nationella mätningen visar att skräpiga påsklämror minskat med 81 %!

Designa bort skräpet

Håll Sverige Rent verkar för att företag ska ta hänsyn till nedskräpningsperspektivet redan i designfasen. I dag beaktar förpackningsdesigners i hög grad återvinning, men vi vill också att risken för att förpackningen ska bli skräp ska vägas in – och i möjligaste mån designas bort. Exempel på detta är tuggummipåsar med avrivningsflikar som lätt hamnar i naturen, liksom sugrör och sugrörsomslag som fästs på kartongförpackningar för dryck. Även flärpar från ketchupflaskor är ett vanligt förekommande skräp vid grillplatser.

Under 2024 har Håll Sverige Rent och Näringslivets Producentansvar (NPA) lanserat en designguide mot nedskräpning. Här hittar producenter och förpackningsutvecklare vägledning för att minska risken att hela eller delar av förpackningen blir till skräp. Guiden går att ladda ner från NPA:s hemsida.

Pant

Petflaskor och aluminiumburkar har en hög insamlingsfrekvens jämfört med många andra produkter som inte har pant, men de är trots det inte ett helt ovanligt skräp. Resultaten för Håll Sverige Rents mätningar i kommuner visar att i snitt fanns 142 pantburkar per stadskärna under en dag i de 16 större tätorter som mätte skräpet 2025. Från 16 till 487 stycken beroende på tätort.

Källa: Mätningar i större tätorter 2025, Håll Sverige Rent och Statisticon

I Sverige är målet att 90 % av alla burkar och PET-flaskor ska återvinnas. Statistik från Returpack visar att det under 2025 såldes 3,4 miljarder flaskor och burkar i Sverige och att 3 miljarder av dessa pantades. Det motsvarar en pantningsgrad på 88,4 %. Det betyder alltså att ungefär 400 miljoner burkar och flaskor hamnade utanför pantsystemet 2025. En stor del av dessa hamnar i det norska pantsystemet, eller i metall- och plaståtervinningen via exempelvis återvinningscentraler.

Enligt Returpack är det cirka 3 % av den sålda volymen burkar och PET-flaskor – motsvarande ungefär 100 miljoner förpackningar – som inte går att identifiera var de tar vägen. Delar av dessa hamnar i hushållens restavfall, vissa förpackningar skadas så pass att de inte går att identifiera, till exempel om etiketten saknas eller om burkar är krossade eller tillplattade. En del av dessa burkar och flaskor blir också till skräp i naturen.

Källa: Pantamera, fakta och statistik 2025

Panten höjs

Men kanske kan vi nå pantmålet redan nästa år? Under 2025 höjdes nämligen pantbeloppen för dryckesförpackningar av PET och aluminium. Höjningen innebar att pant för aluminiumburkar och små PET-flaskor gick från en till två kronor, medan pant för stora PET-flaskor höjdes från två till tre kronor. Produkter med det höjda pantbeloppet kom ut i butik under andra halvan av 2025. Håll Sverige Rent tycker det är bra att panten höjs. Ju större värde en förpackning har när den använts färdigt, desto större är sannolikheten att den tas om hand på rätt sätt och inte blir till skräp.

Pantinsamling i skärgården

Håll Sverige Rent har tillsammans med Coca-Cola i Sverige, Returpack och Kungliga Svenska Segelsällskapet startat initiativet "I skärgården hjälps vi åt" för att förbättra pantinsamlingen och minska nedskräpning i skärgården. Under sommaren ökar besöksstrycket, och förpackningar riskerar att oftare hamna utanför pantsystemet. En beteendestudie på Sandhamn visar att de flesta besökare vill göra rätt för miljön, men hindras av lättja, ouppmärksamhet och brist på tydlig information. Genom särskilda pantpåsar, fler insamlingskärl, bred kommunikation och säkrad logistik samlades 58 000 burkar och flaskor in 2025 – 40 % fler än samma period året innan.

Producentansvar för våtservetter och ballonger

I Sverige har vi ett lagstiftat producentansvar för elva produktgrupper. Det ska bland annat leda till mindre avfallsmängder, mer välsorterat avfall och mindre nedskräpning. Producenten ska ansvara och betala för att produkten tas om hand efter användning. Det kan handla om att avfall samlas in och transporteras bort eller att varorna återanvänds eller återvinns. I vissa fall ska producenter även betala kommunerna för städkostnader när deras produkter blivit skräp och slängts på marken.

Det senare började gälla även för ballonger och våtservetter från och med 2025. Producenter av våtservetter och ballonger är också skyldiga att effektivt bidra till att uppnå målet om att nedskräpningen av ballonger och våtservetter utomhus ska vara "försumbar" senast år 2030. Även här ska målet följas upp genom de nationella skräpmätningarna. Det är svårt att definiera vad som är "försumbart", men det har inte skett något signifikant minskning av vare sig våtservetter eller ballonger som skräp mellan 2023 och 2025 enligt de nationella mätningarna.

Om Naturvårdsverket bedömer att det finns risk för att målet för minskad nedskräpning inte uppnås ska de lämna förslag till regeringen på ändamålsenliga åtgärder.

Källa: Nationell mätning 2023 och 2025, Håll Sverige Rent och Statisticon på uppdrag av Naturvårdsverket

Våtservetter och ballonger som skräp i havet

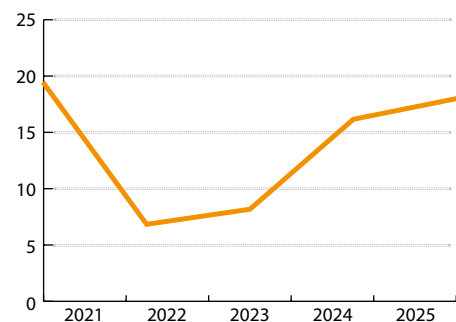
Våtservetter och ballonger ska som tidigare sagts följas upp av de nationella skräpmätningarna i stadsmiljö. Men de ingår också i den marina övervakningen.

Våtservetter var som tur var ett ovanligt skräp 2025. På stränder i Västerhavet hittades totalt 5 vilket ger ett medelvärde på 0,21 våtservetter per 100 meter strand och år. Under 2024 var motsvarande siffra noll. På Östersjöns stränder hittades i genomsnitt 0,33 våtservetter under 2025.

Källa: Nationell övervakning av skräp på stränder 2025, Håll Sverige Rent på uppdrag av Havs- och vattenmyndigheten

Visste du att ... Enligt Naturvårdsverket släpptes det ut 46,3 miljoner ballonger och nästan 2,6 miljarder våtservetter på den svenska marknaden under 2024.

Ballonger har kanske större risk än våtservetter att hamna i havet då de färdas långt med vinden om de släpps. Framför allt är de vanliga på Västerhavets stränder med ett genomsnitt på 18 ballonger per 100 meter strand och år. Som diagrammet visar var det färre ballonger under 2022 och 2023 men nu indikerar resultaten en ökande trend igen.

Västerhavet, medelantal ballonger per 100 meter strand och år. Källa: Nationell övervakning av marint skräp 2021–2025, utförd av Håll Sverige Rent på uppdrag av Havs- och vattenmyndigheten

På stränder i Östersjön är ballonger ett ovanligt skräp. Genomsnittet är 0,2 skräp per 100 meter strand för 2025. Antalet har visserligen sjunkit med 67 % sedan 2021 men då från ett redan lågt startvärde.

Även på havsbotten hittas ballonger även om det inte hör till det vanligaste skräpet. Under 2025 var det ett område, Västra Gotlandsbassängen, där det hittades ballonger på 5 % av stationerna. På övriga stationer hittades inga ballonger, varken i Östersjön eller Västerhavet. Enligt SLU är det framför allt folieballonger för helium som hittas. De tillverkas av mylar eller nylonplast med ett tunt metallskikt (aluminium) för att hålla kvar gasen längre; de är inte biologiskt nedbrytbara.

Ballongsläpp

Ballongsläpp kan verka festliga, men de är skadliga för miljön. När ballongerna faller till marken blir de skräp som ofta hamnar i naturen, sjöar och hav. Djur kan missta ballongbitar för mat eller fastna i ballongsnören, vilket kan leda till allvarliga skador eller död. Oavsett om ballongerna är tillverkade av plast eller latex (naturgummi) tar det lång tid för dem att brytas ner, och under tiden kan de orsaka stor skada på djur och natur.

Våtservetter innehåller plast och ska inte slängas i naturen eller spolras ner i toaletten

4. LAGSTIFTNING, ANSVAR OCH KOSTNADER

Straffbestämmelser

Det är olagligt att skräpa ner i Sverige, enligt Miljöbalken lag (2016:782). Den som skräpar ner kan få böter eller till och med fängelse om nedskräpningen är mer omfattande. Mindre nedskräpning, till exempel om du slänger snabbmatsförpackningar, glas- och plastflaskor eller andra engångsartiklar på marken, kan leda till en skräpbot på 800 kronor. Sedan 2022 är också småskräp, så som cigarettfimpar, snus och tuggummin, inkluderat i boten.

Lagstiftning gällande nedskräpning ingår i Miljöbalken. Syftet med Miljöbalken är att främja en hållbar utveckling som innebär att nuvarande och kommande generationer kan leva i en hälsosam och god miljö. Miljöbalken berör alla typer av åtgärder, oavsett om de ingår i den enskildes dagliga liv eller i någon form av näringsverksamhet.

Källa: Riksdagen, Miljöbalken (1998:808)

Att skräpa ner kan ge 800 kronor i böter – även för "småskräp" som fimpar och snus

Så bra koll har svenskarna på lagen om nedskräpning

Enligt Håll Sverige Rents Skräpbarometer från 2025 svarar nio av tio svenskar att de vet eller tror att det är olagligt att skräpa ner. Lika många vet eller tror också att det kan leda till böter.

Bara en av tio erkänner att de har skräpat ner under det senaste året och knappt någon, bara 1 %, uppger att en själv eller någon man känner har fått böter för nedskräpning.

Källa: Skräpbarometern 2025, Håll Sverige Rent och Novus

Otydligt var lagen gäller

I februari 2026 friades en man från ansvar för nedskräpning efter att ha slängt en cigarettfimp på marken i ett parkeringshus, trots att handlingen skedde framför en polispatrull. Tingsrätten bedömde att gärningen inte omfattas av lagstiftningen, eftersom den aktuella bestämmelsen endast gäller nedskräpning utomhus. Håll Sverige Rent tycker att det behövs tydlighet i den här typen av gråzoner, och i det här fallet hade kanske böter varit på sin plats.

Källa: SVT Nyheter Jönköping, februari 2026

Skräpboten

Under 2025 bötfälldes 416 personer i Sverige för mindre nedskräpningsförelser. Det är visserligen en liten minskning jämfört med året innan, men fortfarande näst flest sedan boten infördes 2011.

Trenden visar att allt fler har bötfällts sedan lagen ändrades år 2022, då även småskräp som fimpar och snus började omfattas.

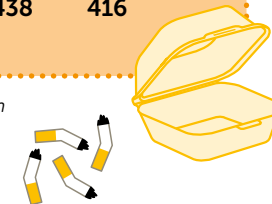
Kommunerna där Polisen delade ut flest böter under 2025 var Malmö (77), följt av Uppsala (25), Stockholm (23), Västerås (20), Lund (19), Göteborg (16), Huddinge (10) och Jönköping (10). I 63 % av landets kommuner utfärdades inte en enda bot.

För att sätta skräpboten i jämförelse med något delades det ut drygt 267 000 böter för hastighetsöverträdelser i trafiken under 2025, enligt Polismyndigheten.

Antal utdelade böter för nedskräpning 2020–2025

Polisregion	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Bergslagen	3	6	14	20	28	49
Mitt	9	6	39	46	97	50
Nord	12	6	18	22	15	11
Stockholm	15	4	61	57	71	71
Syd	20	22	73	96	120	141
Väst	15	16	45	60	71	58
Öst	13	10	39	38	36	36
Totalsumma	87	70	289	339	438	416

Källa: Ordningsböter för nedskräpning 2020–2025, Polismyndigheten

Producenternas ansvar

Producentansvaret har funnits sedan 1990-talet och syftet med ansvaret är att den som bidrar till ett miljöproblem också ska bidra till lösningarna.

I och med EU:s engångsplastdirektiv har producentansvaret utökats, bland annat genom förordningen om producentansvar för förpackningar, som ger ett utökat ansvar för utformningen av förpackningar samt insamlingen och behandlingen av förpackningar. En av de större förändringarna i förordningen är att kommunerna tar över ansvaret för insamlingen av förpackningar från hushåll och att producenterna ersätter kommunerna ekonomiskt för detta, läs mer i avsnittet om kommunens ansvar på sida 60.

I och med den nya EU-förordningen Packaging and Packaging Waste Regulation, förkortad PPWR, kommer producentansvaret för förpackningar att utökas ytterligare. Läs mer om det på sida 56.

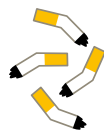
I en annan förordning – Förordningen om nedskräpningsavgifter – ska producenter av vissa engångsplastprodukter betala en nedskräpningsavgift som ska fördelas till kommunerna som ersättning för att de städar upp dessa engångsprodukter. Läs mer om nedskräpningsavgifterna på nästa sida.

Mål om halvering av antal fimpar på marken

Ytterligare en förordning som reglerar producenternas utökade ansvar är förordningen om producentansvar för tobaksvaror och filter. Numera är det tobaksproducenterna som har ansvar för insamling och behandling av fimpar. Det vill säga, tobaksproducenterna ska genom en producentansvarsorganisation ansvara för att det finns askkoppar eller liknande på platser där kommunen har renhållningsansvar och tömma dessa.

Men kommunerna och tobaksproducenterna kan välja att skriva ett avtal där kommunerna själva ordnar infrastrukturen för att samla in fimparna mot ekonomisk ersättning. Fram till december 2025 var det 86 av Sveriges 290 kommuner som valt att ingå avtal med SUP Filter, som är tobaksproducenternas producentansvarsorganisation.

I och med att avtal har tecknats med så få kommuner och att SUP Filter inte själva har börjat samla in fimpar i de kommuner där de inte har nått en överenskommelse förelade Naturvårdsverket SUP Filter att uppfylla kraven i förordningen genom att antingen lämna in de uppgifter de ska enligt förordningen eller visa att de har överenskommelser med berörda kommuner senast den 31 december 2025. Föreläggandet var förenat med ett vite på 7,5 miljoner kronor och överklagades av SUP Filter utan framgång.

Oavsett hur det organiseras så är tobaksproducenterna skyldiga att effektivt bidra till att uppnå målet om att nedskräpningen av fimpar utomhus ska ha minskat med 50 % år 2030 jämfört med 2023.

Nedskräpningsavgifter

Förordningen om nedskräpningsavgifter är en del i implementeringen av EU:s engångsplastdirektiv. Den innebär att kommuner ska få ersättning för en del av sina städkostnader från och med 2024.

Det är producenter av vissa engångsplastprodukter som kommer att stå för den kostnaden. Producenterna av vanliga engångsplastföremål som fimpar får betala mer, och det skräp som är mindre vanligt kommer generera en mindre kostnad för producenten. Syftet med avgifterna är att minska den negativa påverkan som nedskräpning av engångsplastprodukter har på miljön.

För att räkna ut hur mycket kommunerna ska få betalt för uppstädningen av vissa engångsprodukter behövs först och främst uppgifter om hur mycket pengar kommunerna lägger på att städa. Därför har kommunerna från och med 2023 årligen rapporterat in sina kostnader för städning till Naturvårdsverket. Dock har ingen ersättning betalats ut än.

Under hösten 2025 har de beslutade produktavgifterna överklagats av några producenter, bland annat tobaksbolagen Japan Tobacco International Sweden (JTI) och British American Tobacco Sweden (BAT). Det här gör att den redan försenade ersättningen till kommuner kommer att försenas ytterligare.

Kommunernas kostnader

Den kostnad som kommunerna rapporterade in 2025 för nedskräpning under 2024 uppgick till drygt 570 miljoner kronor. Av dessa utgör cirka 50 miljoner kostnader för transport och behandling av skräpet. Men de 50 miljonerna ingår inte i det ersättningsgrundande underlaget då den kostnadsposten togs bort ur förordningen 2024. Orsaken till det var att regeringen ville utreda hur just de kostnaderna ska beräknas. Utredningen redovisades till Klimat- och näringslivsdepartementet i oktober 2024, men inga beslut har tagits sedan dess.

Håll Sverige Rent har lämnat in ett formellt klagomål till EU-kommissionen då kommunerna enligt EU:s engångsplastdirektiv har rätt att få ersättning även för transport och behandling. I klagomålet tar vi också upp förseningarna av utbetalningarna.

Kostnaderna varierar

Kostnaderna varierar stort mellan kommunerna och indikerar att beräkningarna inte är heltäckande eller enhetliga. Håll Sverige Rent tror att en mer korrekt beräkning av kostnaderna för att städa skulle visa betydligt högre siffror än vad som rapporterats. Förhoppningsvis blir systemet mer stabilt över tid och därmed mer korrekt.

Det är viktigt att komma ihåg att detta bara avser kommunernas kostnader, men det finns fler aktörer som betalar för nedskräpningen. Exempelvis kan länsstyrelser städa i vissa naturreservat, bostadsbolag och andra fastighetsägare ansvarar för sina områden och Trafikverket städar längs vägar och på rastplatser. Håll Sverige Rents Skräpbarometer från 2025 visar att rastplatser och bilvägar upplevs som de mest skräpiga platserna, med 70 % som tycker att det är mycket skräp på rastplatser och 67 % som upplever detsamma längs bilvägar.

Källa: Skräpbarometern 2025, Håll Sverige Rent och Novus

Trots detta får Trafikverket eller övriga nämnda aktörer enligt gällande lagstiftning ingen ersättning från producenterna för att städa.

En av de kostnadsposter som kommunerna rapporterar till Naturvårdsverket är utgifter för informationsspridning med syfte att minska negativ påverkan på miljön från nedskräpning av engångsplastprodukter. Detta eftersom EU-direktivet anger att producenter ska täcka kostnader för medvetandehöjande åtgärder. Men det var endast 100 av Sveriges 290 kommuner – alltså 34 % – som rapporterade att de haft sådana kostnader. Håll Sverige Rent vet av erfarenhet att tydlig information till medborgarna är avgörande för att öka förståelsen och acceptansen för de förändringar som krävs för att nå ett mer cirkulärt samhälle. Att informera om nedskräpning är också ett arbete som måste pågå hela tiden. Det kommer nya generationer och de gamla behöver påminnas.

Nationell skräpmätning

För att Naturvårdsverket ska kunna räkna ut hur mycket av kommunernas städskostnader som ska ersättas av de aktuella producenterna används den nationella skräpmätning som Håll Sverige Rent utför på uppdrag av Naturvårdsverket vartannat år. Här mäts allt skräp för att kunna räkna ut den andel av skräpet som utgörs av de berörda produkterna. Se mer information om mätningen på sidan 26.

Dessa produkter ska producenter bekosta städningen av:

- Engångsplastlock till muggar
- Flexibla omslag (så som förpackningar för godis, glass eller snacks samt plastbestruket papper runt exempelvis hamburgare eller wraps)
- Matlådor som är engångsplastprodukter
- Muggar som är engångsplastprodukter (alltså de flesta muggar, då även pappmuggar ofta innehåller en tunn plastfilm)
- Andra dryckesbehållare än plastflaskor för dryck som rymmer mindre än 0,6 liter
- Tobaksvaror med filter
- Filter
- Ballonger
- Vätservetter

Källa: Naturvårdsverket, Avgifter och ersättning för nedskräpning

Det finns fler aktörer än kommuner som har höga kostnader för att hantera skräpet

Skräp och avfall i bostadsområden

Kostnaderna för avfalls- och nedskräpningshantering är ett växande problem för bostadsbolag, samtidigt som många har svårt att få en tydlig bild av utgifterna. Inom Håll Sverige Rents bostadsnätverk Skräpfria kvarter har därför en kostnadsmodell tagits fram för att kartlägga och analysera dessa kostnader i bostadsområden. Resultaten, som bygger på analyser genomförda av åtta bostadsbolag under 2023 och 2025, visar att 37 % av de totala kostnaderna kan kopplas till oönskade beteenden – kostnader som skulle kunna minska eller elimineras om fler boende hanterade sitt avfall korrekt.

PPWR

Den 12 augusti 2026 börjar en ny EU-förordning om förpackningar att gälla i Sverige. Förordningen som förkortas PPWR (Packaging and Packaging Waste Regulation), blir direktverkande i alla EU:s medlemsstater och ska tillämpas på alla förpackningar, oavsett vilket material som används. Den innehåller många bestämmelser som börjar gälla vid olika tidpunkter fram till 2040.

PPWR omfattar hela förpackningens livscykel – från designfasen till hantering av avfall. Den syftar även till att underlätta för konsumenterna att återvinna förpackningar samt främja återanvändning av förpackningar som ett alternativ till engångsprodukter.

Förordningen ska göra reglerna inom EU mer enhetliga för att främja en cirkulär ekonomi, minska miljöpåverkan och förbättra återvinningen av material. Den innehåller detaljerade bestämmelser om märkning, återanvändning, återvinning, utökat producentansvar och förpackningsdesign. Designen kan handla om att förpackningars vikt och volym ska minskas till vad som är absolut nödvändigt för funktionen.

Exempelvis kommer förpackningar inte få ha dubbla väggar, falska bottnar eller onödiga lager.

Dessutom fastställer PPWR mål för återanvändning och materialåtervinning och begränsar skadliga ämnen i förpackningar.

Utöver minimikraven får medlemsstaterna vid behov fastställa ytterligare krav för att säkerställa att målen i förordningen uppfylls, särskilt för att öka det insamlade förpackningsavfallets renhet, minska nedskräpning eller främja andra mål för den cirkulära ekonomin.

Den 12 augusti 2026 börjar en ny EU-förordning om förpackningar att gälla i Sverige

Tidslinje

Detta är en översiktlig och förenklad tidslinje med ett urval av bestämmelser från PPWR. Exakta begrepp och definitioner samt fler händelser hittar du på Naturvårdsverkets hemsida.

12 augusti 2026

Gränsvärden för hur mycket PFAS och tungmetaller vissa förpackningar får innehålla införs.

12 februari 2027

Serveringar som erbjuder takeaway måste tillåta att konsumenter tar med sig egen behållare att fylla på mat och/eller dryck i.

12 februari 2028

- Både förpackningar och avfallsskär för förpackningsavfall ska ha en harmoniserad märkning som visar materialets sammansättning så att det blir enklare för konsumenterna att källsortera.

- Serveringar som serverar färdiglagad mat och/eller dryck i förpackningar för takeaway ska erbjuda konsumenter att få med sig mat och/eller dryck i återanvändbara förpackningar. Det här gäller redan för engångsmuggar och matlådor (som inte är helt i papper) i Sverige utifrån en svensk förordning, men i och med PPWR kommer alla typer av material och även mjuka förpackningar att omfattas.

1 januari 2030

- Restauranger och caféer som serverar mat och/eller dryck i förpackningar för takeaway får inte använda engångsplastförpackningar när de serverar kunder som ska äta på plats. Det gäller även mindre förpackningar för till exempel såser, kaffegrädde, socker och kryddor.

- Affärer med en försäljningsyta på över 400 kvadratmeter ska sträva efter att avsätta 10 % av försäljningsytan till påfyllningsstationer för livsmedel och andra produkter.

- Restauranger, caféer och liknande ska sträva efter att erbjuda 10 % av sina produkter till försäljning i återanvändbara förpackningar.

- De som säljer drycker till konsumenter ska säkerställa att minst 10 % tillhandahålls i återanvändbara dryckesbehållare. Dessa ska ingå i ett system för återanvändning. Det räcker alltså inte att dryckesbehållarna kan återanvändas, de ska återanvändas.

- Förpackningar får inte släppas ut på marknaden om de inte är materialåtervinningsbara.

Källa: Naturvårdsverket, EU:s förordning om förpackningar och förpackningsavfall (PPWR)

Information till konsumenter

Förpackningsproducenterna ska också informera konsumenterna om "Påverkan på miljön och på människors hälsa eller säkerhet vid olämplig kassering av förpackningsavfall, till exempel som skräp eller i blandat kommunalt avfall, och den negativa miljöpåverkan av engångsförpackningar, särskilt plastbärkassar". De ska även informera konsumenterna om att "komposterbara förpackningar inte är lämpliga för hemkompostering och att komposterbara förpackningar inte får kasseras i naturen".

PPWR betonar alltså vikten av tydlig information för att undvika konsumentförvirring kring komposterbara förpackningar, som endast bryts ner under industriella förhållanden. Syftet är att förhindra att de hamnar i naturen, en fråga som även tas upp i EU:s policyramverk för biobaserade, biologiskt nedbrytbara och komposterbara plaster som du kan läsa mer om här intill.

Det måste finnas tydlig information för att undvika att konsumenter blir förvirrade

EU:s policyramverk för olika bioplaster

2022 beslutade EU om ett politiskt ramverk runt begreppen biobaserad, biologiskt nedbrytbar och komposterbar plast. Det har sin grund i flertalet strategier som gemensamt strävar efter att uppnå målet att minska, återanvända och återvinna plast, så att förbrukningen av energi och resurser minimeras och materialen hålls kvar i ekonomin så länge som möjligt, samtidigt som man eftersträvar en giftfri miljö.

Ramverket ska fylla ut politiska luckor, vara en vägledning för EU:s politik och lagstiftning i dessa frågor samt ge riktlinjer för marknaden i syfte att undvika all ohållbar utveckling.

Att använda begrepp som bioplast eller biologiskt nedbrytbar plast i kommunikationen kan skapa stor förvirring bland konsumenter. Produkter som är märkta med biobaserad, bionedbrytbar eller komposterbar plast fungerar på samma sätt som "vanlig" fossilbaserad plast i vår nordiska miljö. Det vill säga den bryts inte ner utan finfördelas till mindre och mindre delar, så kallad mikroplast.

Källa: Avfall Sverige, EU vägleder kring bioplast

Ett exempel som Håll Sverige Rent ofta ser i naturen är hundbajspåsar med märkningen "komposterbar" eller "bionedbrytbar". Det finns olika standarder för dessa begrepp, där till exempel "komposterbar" kan betyda att produkten bryts ner i en industriell kompost med väldigt specifika förutsättningar. Sådana industriella komposter finns inte ens i Sverige. Men märkningen kan få konsumenten att tro att produkten bryts ner i naturen, vilket gör att vissa kastar in påsen med innehåll under en buske i stället för i papperskorgen.

Håll Sverige Rents Skräpbarometer från 2025 visar att en av tre svenskar tror att en sådan påse bryts ner i naturen.

Källa: Skräpbarometern 2025, Håll Sverige Rent och Novus

Läs mer om vanliga begrepp inom plast på Naturvårdsverkets hemsida.

Kommunernas ansvar

Kommunen ansvarar för att städa upp nedskräpningen i stora delar av landets tätorter enligt lagen (1998:814) med särskilda bestämmelser om gatuhållning och skyltning. Längs statliga vägar och vid rastplatser är det dock Trafikverket som håller rent. Ansvar för omfattande nedskräpning i naturen skiljer sig åt beroende på situation och plats. Övergivna bilar tar till exempel kommunen, Trafikverket och Polismyndigheten hand om.

Källa: Naturvårdsverket, om nedskräpning

Regeringen har kommit med ett förslag till ny avfallslagstiftning som ska behandlas av riksdagen under våren 2026 och föreslås börja gälla i sommar. I förslaget finns flera förändringar av kommunernas ansvar. Ett exempel på det är att butiker (detaljhandel) och vissa andra verksamheter får ett eget ansvar för sitt avfall i stället för att kommunerna har huvudansvar för nästan allt hushållsliknande avfall som det är nu. Syftet med förändringen är att butiker och företag ska få mer kontroll över sitt avfall, vilket förväntas leda till att de blir bättre på att förebygga avfall och öka återvinningen.

Källa: Regeringens proposition 2025/26:108. Reformering av avfallslagstiftningen för ökad materialåtervinning

Kommunerna har tagit över ansvaret för insamling av förpackningsavfall från producenterna

Förpackningsavfall från hushåll

Sedan den 1 januari 2024 ansvarar kommunerna för att samla in förpackningsavfall från hushåll. Senast 1 januari 2027 ska alla kommuner (med några få undantag) ha infört fastighetsnära insamling av papper, plast, metall och glas. Större förpackningar av papper, kartong och plast ska kunna lämnas på lättillgängliga platser.

Kommunerna ska också informera invånarna om hur man kan minska sitt avfall och sortera rätt.

Den här förändringen görs med syftet att det ska bli enklare för hushåll att sortera sina förpackningar, att fler förpackningar ska kunna återvinnas, att avfallshanteringen ska bli mer effektiv och för att minska behovet av nya råvaror – vilket leder till lägre koldioxidutsläpp.

Kommunerna får ekonomisk ersättning för insamlingskostnader och information till hushållen från förpackningsproducenterna.

Förpackningsavfall på torg och i parker

Sedan 1 januari 2026 har kommunerna ansvar för att sätta upp kärl för sortering av förpackningar – så kallade "sorteringspunkter" – på vissa platser där det rör sig mycket folk.

Lagen innebär att kommunerna ska samla in förpackningar på vissa torg och parker samt andra populära platser som är större än 2 000 kvadratmeter och där det uppkommer betydande mängder förpackningsavfall, förutsatt att kommunen har renhållningsansvar för platsen.

Det ska gå att sortera plast, papper, glas och metall. En del sorteringspunkter kommer även att ha insamling av pant. På vissa populära platser ska endast plastförpackningar samlas in.

Kommunen ska även informera allmänheten om hur utsortering ska gå till på dessa platser. Det är förpackningsproducenterna som ska betala för både informationen och insamlingen.

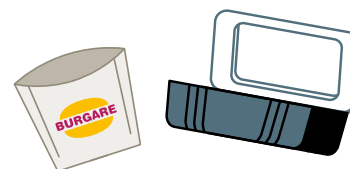
85 % av svenskarna är ganska eller mycket positiva till att sortera sitt skräp på stan

Enligt en Novusundersökning som Håll Sverige Rent lät genomföra 2024 ställdes en fråga om vilken inställning svenskarna har till det här. Resultaten visar att 85 % är mycket eller ganska positiva till förändringen.

Källa: Undersökning om svenskarnas attityder och beteenden kring skräp 2024, Håll Sverige Rent och Novus

Visste du att ... Det finns fler aktörer än kommuner som har ansvar för insamling. Sedan 2024 ska aktörer som restauranger, kaféer och eventarrangörer ansvara för att det finns möjlighet för kunder och besökare att sortera sitt förpackningsavfall.

Källa: Naturvårdsverket, producentansvar för förpackningar.

Sverige missar återvinningsmålen

Även om kommunen och andra aktörer är skyldiga att ordna förutsättningarna för sortering så är det sedan långt tillbaka individens ansvar att faktiskt utföra sorteringen. I Sverige är vi alltså alla skyldiga att sortera förpackningar i rätt återvinningsflöden. Och återvinningen av plast- och pappersförpackningar ökar, men inte tillräckligt snabbt.

Under 2024 (som är den senast inrapporterade statistiken) uppgick återvinningsgraden av plastförpackningar till 31 %, enligt Naturvårdsverket. Målet för 2025 är en återvinningsgrad på 50 % och till 2030 ska Sverige uppnå en återvinningsgrad på 55 % för plastförpackningar. Sett till siffrorna från 2024 är vi alltså en bra bit ifrån.

Att inte uppnå återvinningsmålen innebär stora kostnader för Sverige då en plastavgift årligen ska betalas till EU. Ju mer plastförpackningar som inte materialåtervinns, desto högre blir EU:s plastavgift. I budgeten för 2024 avsatte den svenska regeringen 1,4 miljarder kronor för detta, men den faktiska notan landade på nästan det dubbla – 2,7 miljarder.

Källor: Naturvårdsverket, statistik om återvinning av förpackningar 2024 samt Europeiska kommissionen: egna medel från plastavgifter

5. INTERNATIONELL UTBLICK

En uppdatering från Europa

Storbritannien: Från och med 1 juni 2025 är engångsvejps förbudna. Detsamma gäller för Belgien och Frankrike som förbjöd engångsvejps tidigt under 2025.

Källa: Material Focus, Vapocalypse could continue after the disposable vape ban on 1st June

Rhenfloden: Efter 16 månader av skräpmätningar i Rhenfloden visar resultaten att floden transporterar uppskattningsvis mellan 3011 och 4708 ton skräpföremål (större än 1 centimeter) till Nordsjön varje år.

Källa: Gnann, N. et al. (2026)

Italien: Europadomstolen fastslog i januari 2025 att Italien kränkt medborgares rätt till liv genom att inte göra tillräckligt för att skydda invånare i Neapel från giftigt avfall.

Källa: The Independent, Italy found to have violated right to life by failing to protect Naples from toxic waste

Norge: En nationalpark i Norge testade effekten av skyltar med uppmaningar för att minska nedskräpning vid campingplatser. Skyltarna ledde till att skräpet minskade med 59 %.

Källa: Selvaag, S. K. & Evju, M. (2025)

ECGT + GCD

Empowering Consumers for the Green Transition-direktivet (ECGT) ställer krav på företag att styrka de miljöpåståenden de vill använda innan dessa inkluderas i företagets kommunikation. Det övergripande syftet med direktivet är att skydda konsumenter från vilseledande marknadsföring och att underlätta mer medvetna val. Direktivet träder i kraft i september 2026.

Green Claims Directive (GCD) var tänkt att komplettera det ovannämnda ECGT-direktivet genom att ställa krav på metoderna företag använder för att styrka sina miljöpåståenden, exempelvis genom tredjepartsverifiering. Direktivet, som skulle ha antagits slutgiltigt juni 2025, lades på is då man inte lyckats nå en överenskommelse gällande vilka företag som skulle omfattas.

Källor: EUR-Lex, dokument 32024L0825 samt Regeringskansliet Faktapromemoria 2022/23:FPM80

Det globala plastavtalet

Syftet med det globala plastavtalet är att stoppa plastföroreningar, både på land och i hav, genom ett rättsligt bindande FN-avtal som omfattar hela plastens livscykel, från produktion och design till avfallshantering. Förhandlingarna inleddes 2022 med målet att slutföras inom två år, men har kört fast och fokuserar nu på att återstarta processen.

De centrala frågorna där åsikterna går isär rör bindande begränsningar av plastproduktionen, reglering av farliga kemikalier samt finansiering och stöd till låg- och medelinkomstländer. En liten grupp olje- och plastproducerande länder bromsar ambitionerna, medan över hundra länder driver på för produktionsminskningar och starka kemikaliekontroller.

Den 7 februari 2026 valdes Julio Cordano från Chile till ny ordförande vid ett kortfattat INC-5.3-möte i Genève. Det var ett viktigt steg för att "starta om" processen och förbättra arbetsformerna, utan beslut om innehållet. Förhandlingarna fortsätter under 2026 för att bryta dödläget, medan forskare och civilsamhällesorganisationer kräver tydligare prioriteringar, regler och majoritetsbeslut vid blockeringar från en minoritet.

Källor: UNEP Intergovernmental Negotiating Committee on Plastic Pollution samt informationsmöte på Regeringskansliet inför det femte och sista förhandlingsmötet om ett globalt plastavtal INC-5, november 2024

Världen måste agera!

Rapporten Breaking the Plastic Wave, framtagen av PEW Charitable Trusts och Systemiq och uppdaterad 2025, visar att plastnedskräpningen riskerar att öka kraftigt om inga nya åtgärder vidtas. I dag hamnar cirka 130 miljoner ton plast i miljön varje år, på land, i vatten och i luften. Utan ambitiösa globala insatser kan denna mängd mer än fördubblas till 280 miljoner ton år 2040, vilket motsvarar att nästan en sopbil med plastavfall dumpas varje sekund. Samtidigt väntas andelen plastavfall som inte samlas in öka från 19 till 34 %, trots att kostnaderna för insamling och omhändertagande ökar med omkring 30 %.

Rapporten betonar dock att utvecklingen går att vända. Genom en global systemförändring – där man minskar användningen av plast, ökar återanvändning och omdesignar produkter och system – kan mängden plastförpackningar som blir skräp nästan elimineras till 2040. I stället för 66 miljoner ton plastförpackningar som hamnar i naturen i ett Business As Usual-scenario, kan mängden minska till omkring 1,7 miljoner ton. Detta visar tydligt att omfattningen av plastnedskräpningen i hög grad är ett resultat av hur samhället väljer att producera, använda och hantera plast.

Källa: PEW Charitable Trusts och Systemiq (2025) Breaking the Plastic Wave

6. KÄLLOR

Andersson, H. och Eggert, H. (2018). Hållbar hantering av förlorade och utslitna fiskeredskap (p. 41) Havs- och vattenmyndigheten.

Avfall Sverige. EU vägleder kring bioplast, 2022.

Dagens Nyheter. Vita snusprillor är USA:s nya skräpplåga, mars 2026.

Europeiska kommissionen: egna medel från plastavgifter.

EUR-Lex. Dokument 32024L0825, februari 2024.

Fiskekretsen, 2025. www.fiskekretsen.se

Folkhälsomyndigheten. Nationella folkhälsoenkäten Hälsa på lika villkor, 2024.

Forskning & Framsteg, forskarkommentar av Bethanie Carney Almroth i artikeln "Förbjud cigarettfilter genast", juli 2023.

Galgani, et al. Guidance on the monitoring of marine litter in European seas. Publications Office of the European Union, Luxembourg, doi:10.2760/59137, JRC133594.

Gnann, N., Höreth, K., Schweigert, N., Evers, M., Ternes, T. A. m.fl. (2026) The river Rhine transports around 4,000 tonnes of macrolitter towards the North Sea each year. Communications Sustainability.

Håll Sverige Rent och BirdLife Sverige. Inventering av skräp i fågelholkar 2023 och 2025.

Håll Sverige Rent. Mätningar på badplatser 2025.

Håll Sverige Rent. Statistik i skräpdyksappen 2025.

Håll Sverige Rent och Novus. Skräpbarometern 2025.

Håll Sverige Rent och Novus. Undersökning om "flergångs" 2026.

Håll Sverige Rent och Novus. Undersökning om konfetti 2024.

Håll Sverige Rent och Novus. Undersökning om svenskarnas attityder och beteenden kring skräp 2024.

Håll Sverige Rent och Novus. Undersökning om svenskarnas attityder och beteenden kring skräp 2025.

Håll Sverige Rent och Statisticon. Mätningar i större tätorter 2019–2025.

Håll Sverige Rent och Statisticon på uppdrag av Naturvårdsverket. Nationell mätning 2023 och 2025.

Håll Sverige Rent och Svenska turistföreningen (STF). Mätningar i fjällen 2025.

Håll Sverige Rent och Uppsala kommun. Mätningar i Rinnande vatten 2025.

Håll Sverige Rent på uppdrag av Havs- och vattenmyndigheten. Nationell övervakning av skräp på stränder 2025.

Katja Norén, Havsfiskelaboratoriet, Sveriges Lantbruksuniversitet. Årlig verksamhetsrapport för 2025. Övervakning av skräp på havsbotten.

Material Focus. Vapocalypse could continue after the disposable vape ban on 1st June. Pressmeddelande juni 2025.

Naturvårdsverket. Engångsplast och andra engångsprodukter.

Naturvårdsverket. Engångsplastmuggar och -matlådor.

Naturvårdsverket. EU:s förordning om förpackningar och förpackningsavfall (PPWR).

Naturvårdsverket. Förbrukning av plastbärkassar i Sverige 2017–2024.

Naturvårdsverket. Avgifter och ersättning för nedskräpning.

Naturvårdsverket. Om nedskräpning.

Naturvårdsverket. Producentansvar för förpackningar.

Nordic Coastal Clean-up Network. www.hsr.se/nordic-coastal-cleanup

Ocean Conservancy och McKinsey Center for Business and Environment. Stemming the Tide: Land-based strategies for a plastic-free ocean.

PEW Charitable Trusts och Systemiq. Breaking the Plastic Wave, 2025.

Polismyndigheten. Ordningsböter för nedskräpning 2020–2025.

Prestes, A. C. L., Gonçalves, C., Eleman, A., Tolosa, M., Rolim, M., González García, L. (2025). Navigating Waters of Change. Book of Abstracts. 36th Conference of European Cetacean Society. Ponta Delgada, Azores, Portugal. 586 p.

Ramstedt, M. Den totala konsumtionen av cigaretter och snus i Sverige 2003–2024. CAN-rapport 238. Stockholm: Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning (CAN).

Re:Fish, 2025. www.centralbaltic.eu/project/refish

Regeringen i Skottland. Tackling the environmental impact of disposable vapes, juni 2023.

Regeringens proposition 2025/26:108.

Regeringskansliet Faktapromemoria 2022/23:FPM80, april 2025.

Regeringskansliet. Informationsmöte inför det femte och sista förhandlingsmötet om ett globalt plastavtal INC-5, november 2024.

Returpack. Fakta och statistik om pant 2025.

Riksdagen. Miljöbalken (1998:808).

Riksdagen, Förordning (2021:996) om engångsprodukter.

Selvaag, S. K. & Evju, M. (2025) Assessing the effectiveness of signs to change littering behavior in a Norwegian national park. *Journal of Outdoor Recreation and Tourism*, 51:100930.

Snusforumet. Nya nikotinregler i Finland, februari 2026.

Strand, J., Feld, L., Strietman, W. J., Tairova, Z., & Metcalfe, R. D. A. A source assessment of marine litter in the Skagerrak subregion: Outcome of an international litter ID workshop 2022. Aarhus University, DCE – Danish Centre for Environment and Energy. Technical Report No. 298.

Svenska turistföreningen (STF). Statistik om Bruna kortet, mars 2026

Svenskt Friluftsliv och Novus. Friluftsbarmetern 2025.

Svensson, J., Guttormsson, U. (red.). CAN:s nationella skolundersökning 2025. Rapport 239. Stockholm: Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning (CAN).

SVT Nyheter Öst. Efter nya lagen om lustgas: "Användningen har gått ner markant", oktober 2025.

SVT Nyheter Jämtland. Ett år utan skatt på plastpåsar – så har det gått, oktober 2025.

SVT Nyheter Jönköping. Frias från nedskräpning – parkeringshus är inte utomhus, februari 2026.

Tekman, M. B., Walther, B. A., Peter, C., Gutow, L. och Bergmann, M. (2022). Impacts of plastic pollution in the oceans on marine species, biodiversity and ecosystems, 1-221. WWF Germany, Berlin.

The Independent. Italy found to have violated right to life by failing to protect Naples from toxic waste, januari 2025.

Tschernij, V., Press, M., Migdal, S., Stolte, A. och Lamp, J. (2019). Baltic Sea Blue Print. A step-by-step roadmap on how to approach Derelict Fishing Gear. pp. 35.

Unsbo, H., Boltenstern, M., Olshammar, M., och Karlsson, M. Quantification and environmental pollution aspects of lost fishing gear in the Nordic countries. *TemaNord* 2022:568.

UNEP Intergovernmental Negotiating Committee on Plastic Pollution.

United Nations Environment Programme. Drowning in Plastics – Marine Litter and Plastic Waste Vital Graphics, 2021.

United Nations Environmental Programme. From Pollution to Solution: A global assessment of marine litter and plastic pollution, 2021. Synthesis. Nairobi.

Zetterqvist M. Självrapporterade rök- och snusvanor 2003–2024. Stockholm: Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning (CAN); 2025. CAN-rapport 234.

Nedskräpningen är ett av vår tids stora samhällsproblem. Skräpet skadar djur och natur, förstör haven, gör städer otrygga och kostar samhället mycket pengar – helt i onödan. Därför behöver vi stoppa nedskräpningen.

Håll Sverige Rent är en ideell obunden stiftelse. Arbetet finansieras av bidrag och projektmedel från företag och myndigheter samt genom insamling till 90-konto.

Håll Sverige Rent är medlem i GIVA och granskas av Svensk Insamlingskontroll.

www.hallsverigerent.se

90 SVENSK
KONTO INSAMLINGS
KONTROLL

**tryggt
givande**
givasverige